

วารสารคุรุศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

UDON THANI RAJABHAT UNIVERSITY JOURNAL OF GURU EDUCATION

乌隆他尼皇家大学 教育期刊

ISSN 2697-5920

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน พ.ศ. 2565

Vol.4 Issue.1 January - June 2022

2022年1月-6月 第4卷 第1期

บทความ

- A STUDY ON THE MEANING OF THE WORD "GUO" IN THE CORPUS OF CHINESE PROFICIENCY TEST (HSK) LEVELS 1-6 1
Sasithorn Dokjan, Kattariya Khaowong and Rattasan Jantarapim
- ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
สู่มาตรฐานสากล 15
ธัญวลัย ไพศาลอนันต์, ทิพย์วรรณ แพงบุปผา และ พลากร ชูริมนต์
- การพัฒนาแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวกเพื่อส่งเสริมทักษะทาง
คณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย 33
ธันวาท วัฒนะ, สรวงพร กุศลส่ง และ พิชญภา ตรีวงษ์
- การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 53
พิมลพรรณ ศรีภูธร และ เอกราช ดินาง
- ความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น 71
รัตนวดี รอดภิรมย์

วารสารครูศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2565

UDON THANI RAJABHAT UNIVERSITY
JOURNAL OF GURU EDUCATION
Vol.4 Issue.1 January – June 2022

乌隆他尼皇家大学 教育期刊
2022年1月-6月 第4卷 第1期

ISSN 2697-5920

วารสารครุศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2565

วัตถุประสงค์

วารสารครุศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการทางด้านการศึกษา 3 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และ ภาษาจีน ในสาขาบริหารการศึกษา สาขาการวัดและประเมินผล สาขาการศึกษาพิเศษ สาขาการประถมศึกษา สาขาปฐมวัย และสาขาการสอน (ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ทั่วไป สังคมศึกษา สุขศึกษา พลศึกษา คอมพิวเตอร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน เป็นต้น) รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่าง อาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษา โดยวารสารครุศึกษา มีกำหนดจัดพิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม ของทุกปี

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

กำหนดการเผยแพร่

2 ฉบับต่อปี

ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน (กำหนดออกเดือนมิถุนายน)

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม (กำหนดออกเดือนธันวาคม)

การจัดพิมพ์

วารสารอิเล็กทรอนิกส์

สถานที่ติดต่อ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

64 ถ.ทหาร ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี 41000

โทรศัพท์: 042-211040 ต่อ 1702 โทรสาร: 042-241586

เว็บไซต์: www.tci-thaijo.org/index.php/edudru

อีเมล: edjournal@udru.ac.th

UDON THANI RAJABHAT UNIVERSITY JOURNAL OF GURU EDUCATION

Volume.4 No.1 January – June 2022

Objectives

Udon Thani Rajabhat University Journal of Guru Education aims to publish research and academic articles focusing on education in three languages, Thai, Chinese, and English. The fields include educational administration, measurement and evaluation, and learning and instruction in the following fields: special education, physics, chemistry, biology, mathematics, sciences, Social studies and guidance, health education, physical education, computer education, Thai, English, and Chinese. The journal also provides the platform for teachers, researchers, scholars, and students to share knowledge and is scheduled to publish two issues annually. The first is published in January – June, and the second is published in July - December.

Publisher: Udon Thani Rajabhat University

Frequency: Biannual (2 issues/year)
1st issue January – June (Published in June)
2nd issue July – December (Published in December)

Publication Platform: Electronic journal

Contact: Research and Development Institute, Udon Thani Rajabhat University 64 Thahan Road, Makkhaeng Subdistrict, Muang District, Udon Thani Province, THAILAND 41000
Tel: 66 4221 1040 Ext. 1702 Fax: 66 4224 1586
Website: <http://so06.tci-thaijo.org/index.php/edudru>
Email: edjournal@udru.ac.th

乌隆他尼皇家大学教育期刊
第 4 卷 第 1 期 2022 年 1 月-6 月

期刊目的

乌隆他尼皇家大学教育期刊聚焦教育行业，旨在发表泰、英、中三种语言的研究和学术文章，文章内容包括教育管理专业、测试和评估专业、特殊教育专业、学前教育专业、教学专业（物理学、化学、生物学、数学、普通科学、心理学与指导教育学、健康学、体育学、计算机、泰语、英语和汉语等），以及为教师、学者和学生提供可共享的知识资源数据库。每年出版两期；第 1 期为 1 月-6 月，第 2 期为 7 月-12 月。

主办单位

乌隆他尼皇家大学

出版时间

每年出版 2 期

第 1 期为 1 月-6 月 (6 月出版)

第 2 期为 7 月-12 月 (12 月出版)

出版形式

电子期刊

联系方式

乌隆他尼皇家大学 发展与研究所

64 Thahan Rd, Tambon Mak Khaeng, Amphoe
Mueang Udon Thani, Udon Thani 41000

电话：042-211040 (内线 1702)

传真：042-241586

网址：www.tci-thaijo.org/index.php/edudru

电子邮件：edjournal@udru.ac.th

วารสารครุศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2565

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิตรา ธัญสุนทรสกุล	อธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย ม่วงปฐม	รองอธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรยุทธ์ เพ็งชัย	รองอธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพล สิงห์คำ	รองอธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาวิตรี บุญมี	รองอธิการบดี
ดร.วิบูล เป็นสุข	รองอธิการบดี
ดร.เอกราช ดินาง	รองอธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยโท ดร.เกรียงไกร ชูพันธ์	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์
นายปณรัตน์ พิพิธกุล	คณบดีคณะครุศาสตร์

บรรณาธิการและผู้ช่วยบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.จุฬามาศ จันทร์ศรีสุคต	บรรณาธิการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตวรรณ คำสม	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
ดร.วรรณา เหล่าเขตกิจ	ผู้ช่วยบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ

Prof.Dr.Dennis Lamb	Southwest Minnesota State University
Prof.Dr.Luo Yaohua (罗耀华)	Central China Normal University
รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด สร้อยน้ำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย วรกิจเกษมสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ ภูพัฒน์วิบูลย์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุชนา เหลืองอังกูร	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วารสารครุศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2565

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณิตา ถึงแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี โชคขจิตสัมพันธ์	กระทรวงศึกษาธิการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณีนุชา สุราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งทิพา จันทน์วัฒนวงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานะ โสภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงทอง เพชรโทน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ อินทประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ เหมวงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รพีพร สร้อยน้ำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งทิพา จันทน์วัฒนวงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานะ โสภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิมล ตัญยวิสุทธิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนายุทธ เขยบาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิศร จักระโทก	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ นันทะศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศ วศินานนท์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียว
	เฉลิมพระเกียรติ
ดร.จินตนา สุขสำราญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ดร.มนธนต์ สันทร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ดร.วศิน สุขสมบูรณ์วงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.พรเทพ เสถียรนพแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ดร.สุภัทรา วันเพ็ญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

วารสารครุศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2565

ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)

ดร.นิทรา ช่อสูงเนิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ดร.พงษ์นิมิตร พงษ์ภิญโญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

คณะกรรมการดำเนินงาน

ดร.เอกราช ดีนาง

ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยวดี ยาบุษดี

รองประธานกรรมการ

ดร.ชาลี เกตุแก้ว

กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วชิรเกียรติ เป้าทองจันทร์

กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิดารัตน์ ถาบุตร

กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพศาล ดาแร่

กรรมการ

ดร.สุทธิดา จันทร์ดวง

กรรมการ

ดร.วรรณา เหล่าเขตกิจ

กรรมการ

นางสาวพิมลรัตน์ คล้ายยา

กรรมการ

นายชลาลินธุ์ ดวงเลิศ

กรรมการ

นายณรกร จันลาวงค์

กรรมการ

นางสาวทัศนสวรรค์ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา

กรรมการ

นายบุริชต์ ภูตอกไม้

กรรมการ

นางสาวประภาพิศ ไชยวงษ์

กรรมการ

นายธราดล ปราบภัย

กรรมการ

นางพิมลพรรณ ศรีภูธร

กรรมการ

นายอภิเดช อภิพัฒน์ภาคูล

กรรมการ

นางสาวศศิตา พงศาวลี

กรรมการ

ดร.มัลลิกา ดวงภักดี

กรรมการและเลขานุการ

นายรุ่งโรจน์ มีแก้ว

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

วารสารครุศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2565

คณะกรรมการตรวจสอบภาษาต่างประเทศ

ดร.สุภัทรา วันเพ็ญ
ดร.วรรณา เหล่าเขตกิจ
ดร.มัลลิกา ดวงภักดี
นายชลาสินธุ์ ดวงเลิศ
นางสาวทัศนส์สวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา
นายนรากร จันลาวงค์

พิสูจน์อักษร

ดร.วรรณา เหล่าเขตกิจ
ดร.มัลลิกา ดวงภักดี

ออกแบบปก

นายสุริยา ชัยดำรงณ์
นางสาวศศิตา พงสาวลี

ข้อความที่ปรากฏในบทความแต่ละเรื่องในวารสารวิชาการเล่มนี้
ไม่ใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบของคณะผู้จัดทำ บรรณาธิการ
กองบรรณาธิการ และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ซึ่งความรับผิดชอบด้านเนื้อหาและการตรวจร่างบทความ
แต่ละเรื่องเป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน

The content and proofing of the articles published in the journal
are solely responsible by our contributing authors.
The messages and views expressed in each article do not reflect the
views and are not the responsibilities of the editor, the editorial
board, the operating teams and Udon Thani Rajabhat University.

本刊的每一篇文章中所有的内容
所涉及责任由文章作者自负，与编辑委员会、编辑部
以及乌隆皇家大学无关。

บทบรรณาธิการ

วารสารครุศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เป็นวารสารวิชาการด้านการศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน โดยเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ วารสารเปิดรับ 3 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน กำหนดออกเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม-มิถุนายน และ กรกฎาคม-ธันวาคม) โดยวารสารฉบับนี้เป็นปีที่ 4 ฉบับที่ 1 ประจำปี 2565 มีบทความจำนวน 5 บทความ

กองบรรณาธิการวารสารครุศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาประเมินบทความ อีกทั้งเสนอข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์เพื่อให้ได้บทความที่มีคุณภาพ ขอขอบคุณผู้เขียนบทความที่ได้ส่งบทความร่วมตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ และคณะทำงานของวารสารที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการทำงานเพื่อให้วารสารครุศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ได้เผยแพร่ผลงานอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับทางวิชาการ

จุฬามาศ จันทร์ศรีสุคต
บรรณาธิการ

Editorial

Udon Thani Rajabhat University Journal of Guru Education is an academic journal focusing on the field of education. The purpose is to be a platform for knowledge exchanges and publishing useful information through research and academic articles. We welcome scholarly articles written in either Thai, English, or Chinese. The current issue is the first one of this biannual journal (January – June and July – December), with five articles as Volume 4, No.1 of 2022.

The editorial staff is sincerely grateful for all the authors who have submitted the papers to be published in this issue. We would like to thank the peer reviewers for kindly supporting and giving essential opinions for the improvement of each article. Furthermore, thank you for the fulfillment and great effort of the working teams resulting in the accomplishment of the quality, academically accepted publication.

Julamas Jansrisukot

Editor-in-Chief

社论

乌隆他尼皇家大学教育期刊聚焦教育领域，期刊旨在为教师、学者和学生提供可共享的知识资源数据库。本次首发，集结了泰、英、中三种语言的优秀的研究和学术文章。本刊每年出版两期：第一期为1月-6月，第2期为7月-12月。本卷是本刊2022年的第1期、第4卷，共有5篇文章。

乌隆他尼皇家大学教育期刊编辑部非常感谢各位评议专家(Peer Review)百忙之中抽出时间评估文章并提出宝贵建议，非常感谢各位作者的积极投稿，同时感谢每位编辑委员会成员为确保期刊质量所做出的不懈努力。

陈曼荣
编辑

สารบัญ

หน้า

A STUDY ON THE MEANING OF THE WORD "GUO" IN THE CORPUS OF CHINESE PROFICIENCY TEST (HSK) LEVELS 1-6	1
--	---

Sasithorn Dokjan, Kattariya Khaowong, Radtasan Jantarapim

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ สู่มาตรฐานสากล	15
--	----

ธัญวลัย ไพศาลอนันต์, ทิพย์วรรณ แพงบุปผา, พลากร ชูริมินต์

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวกเพื่อส่งเสริมทักษะ ทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย	33
--	----

ธันว วัฒนะ, สรวงพร ฤศลสง, พิชญภา ตรีวงศ์

การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	53
--	----

พิมลพรรณ ศรีภูธร, เอกราช ดีนาง

ความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น	71
------------------------------	----

รัตนวดี รอดภิรมย์

关于汉语水平考试 (HSK) 1-6 级语料库中“过”字意义的研究

A STUDY ON THE MEANING OF THE WORD "GUO" IN THE CORPUS OF CHINESE PROFICIENCY TEST (HSK) LEVELS 1-6

佳丽音^{1,*}、陆飞飞、陈德兴

Sasithorn Dokjan^{1,*}, Kattariya Khaowong, Rattasan Jantarapim

泰国乌龙他尼皇家大学人文学院

Faculty of Humanities and Social Sciences, Udon Thani Rajabhat University, Thailand

Received: 2 May 2022

Accepted: 15 June 2022

摘要

“过”是一个汉语学习者最常见及常用的多义词，本文根据五本汉语词典收集“过”字的意义，总共有十七个。在汉语水平考试 (HSK) 1-6 级语料库中搜索“过”字的意义，并与五本汉语词典收集到的意义进行对比与分析。结果搜索到十三个意义，“过”还作为许多类型，包括：动词、形容词、副词、助词等等，也可以作为“量词”但是在汉语水平考试 (HSK) 1-6 级语料库中没有发现。

关键词：过 汉语水平考试 意义

Abstract

"Guo" as a common polysemous word, is the most frequently used word for Chinese learners. This paper sorts out 17 meanings of the word "Guo" from five Chinese dictionaries. By searching the word "Guo" in the corpus of Chinese Proficiency Test (HSK) levels 1-6, we organized 13 meanings and 5 word classes (verbs, adjectives, adverbs, auxiliary words, quantifiers) of "Guo". According to research results above, we compared and analyzed "Guo" further, and got some conclusions at the end of the research.

Keywords: Guo, Chinese Proficiency Test, Meaning

* 联系人: Sasithorn Dokjan

电子邮件: sasithorn.d@udru.ac.th

引言

随着中国在全球的影响力越来越大，使得汉语成为一种越来越重要的语言。这部分是因为中国是一个生产能力很强的大国。因此，与中国开展经贸合作很重要，不论在生产方面，还是在促进经济增长的情况下。如果有机会学习中文，需要努力地开始学习。学习中文的重要性不仅仅在于商业交流。拥有除泰语以外更多的语言知识将帮助我们更好地在职业生涯中成长。能够流利地用中文交流意味着有机会在国外工作。这也是发展自己潜力的又方向。此外，了解中文可以帮助您创造新的职业机会，甚至可以在中国学习。因此，学习汉语是不容忽视的事情。

学好汉语需要时间，并且需要了解汉语的每个方面。由于汉语的复杂性，包括：词语意义、词语类型、语法结构等等汉语基础知识。学习汉语者都知道汉语语法结构相当复杂，而且如果跟泰语语法相比就有比较大的差别。除了语法之外，汉语还包含许多汉语学习者需要记住的汉字，一些汉字可以发很多音，就叫“多音字”，一些汉字有多种意义，就叫多义词，所以这一点很容易被刚开始学习汉语的人误解。

在汉语水平考试 (HSK) 中各级别会有许多汉字，例如“过”字，是一个多义词，有很多的意义，也是汉语学习者会遇到的最常见的词之一。在汉语水平考试 (HSK) 中发现含“过”字的词汇，第一级别没有发现，第二级别有 2 个，第三级别有 10 个，第四级别有 11 个，第五级别有 11 个和最后第六级别有 13 个。众所周知，“过”字单词作为许多类型，无论是形容词、副词、动词组词等等，每个类型也有不同的意义。因为汉语词典是可以帮助学习汉语者找到“过”含义的一个最基本的工具。因此，笔者想在五本汉语词典中研究“过”字的意义。并把所有收集到的含义与汉语水平考试 (HSK) 1-6 级语料库中的“过”字进行对比与分析，希望能够帮助汉语学习者更深入地理解“过”的意义，并能减少理解“过”的意义及类型偏误的情况。

笔者选择 (Research Institute, Chinese Academy of Social Sciences, 2012; Yang, 2016; Prawan, 2019, Liu, 2008; Liu, 2008) 汉语词典是因为这五本汉语词典里解释词汇并词组比较清楚，比如：“过”字解释了 17 个含义并有词组。

研究目的

1. 研究“过”字的具体意义。
2. 研究汉语水平考试 (HSK) 1-6 级语料库中的“过”字的意义。
3. 学习汉语者能够了解“过”的多义词，对自己学习有帮助。

研究现状综述

从目前所收集到的研究资料来看，对于“过”字的本体研究不太多，笔者已收集到的资料来进行总结如下：

张雅文（2011）提出，动态助词“过”是教师教学、留学生学习过程中的难点，他发现了初级阶段留学生动态助词“过”习得过程中存在的六种偏误：①不该用“过”却用了“过”；②该用“过”时却没有用；③“过”的位置有误；④不能与“过”连用的动词用了“过”；⑤“过”和“了”混用；⑥动态助词“过”与动词“过”的重合混用。在初级阶段留学生使用的包含动态助词“过”的较为常见的三种句法形式中，“（时间/地点）状语+（动词）过+宾语”这个句式结构偏误率较高。一定程度上是因为这个句法结构也是“了”较为频繁出现的结构，说明“过”“了”混用情况无论是在自然语料表达中，还是在常用句式使用上，都是留学生习得动态助词“过”的较大障碍。

黄月华（2012）提出，“过”的义项派生分析，将立足于“过”的基本词汇概念所进入的认知模型侧重，从义项派生的经验基础和语用过程两个方面，对“过”的派生义项逐一进行分析，这些义项包括：（1）“进行某种行为或处理”义；（2）“死亡”义；（3）“付出努力度过难关”义；（4）“所有权转移”义；（5）“经过了一段时间或某个时间点”义；（6）“超过了某一范围或合适的范围”义；（7）“过失”义；（8）“原因”义；（9）“胜过”义；（10）“结束、完成”义；（11）“结果义：表示动作的结果”义；（12）“状态义：某一动作或行为曾经发生过”义。

陈氏玉映（2012）提出，现代汉语动态助词在口语或书面语当中出现频率高，用法也很多。其实，动态助词“着”、“了”、“过”不太复杂。但是因为它们的语法功能是表示动作或时间的状态，有一种抽象的意思，所以学生在学习过程中还遇到不少的困难。对于有两个动词以上的句型，学生就不知道应该把动态助词放在哪个动词后面。导致这个错误的原因是在学习过程中没掌握好词类。很多学生在开始学习汉语时不注重词类学习，在进行语法分析时就觉得陌生、不习惯，经过比较长的时间渐渐对语法不感兴趣。所以他们不能对句子中的词语进行分析，不能掌握好动态助词和其他成分的特征位置。

张仲霏（2020）提出，“过”做补语的三种可能式进行分析研究，共形成以下三个方面包括：（1）“过”作为结果补语可以造成可能式，分为“基于简单式产生”和“直接自主生成”两种情形；（2）心理动词受自身“弱动作性”的语义限制，很难产生动词性结果补语，所以只见“信”这一个心理动词出现了“过”

可能式；（3）晚近产生的与“过”可能式的肯定式同形的非“过”可能式，可以认为“得过”已经语法化为动词的后助词，相当于“可以”。

研究方法

笔者在五本汉语词典中研究及收集“过”字的意义；接着在汉语水平考试 (HSK) 1-6 级语料库中研究及收集“过”字的意义；然后把在五本汉语词典中已收集到的意义与在汉语水平考试 (HSK) 1-6 级语料库中研究“过”字的意义进行对比与分析。

在汉语词典研究“过”字的意义

笔者研究“过”字的意义，来源于对五本汉语词典的参考。五本汉语词典解释分别如下：

1. Research Institute, Chinese Academy of Social Sciences (2012)在 Modern Chinese Dictionary 解释“过”字总共 17 个意义。

表 1 Research Institute, Chinese Academy of Social Sciences (2012) 《Modern Chinese Dictionary》解释的意义。

顺序	“过”的意义	例子
1	从一个地点或时间移到另一个地点或时间；经过某个空间或时间	过河。 过年。 日子过得越来越好。
2	从甲方移到乙方	过户。 过账。
3	使经过（某种处理）	过滤。 过秤。
4	用眼看或用脑子回忆	过目。 把昨天的事在脑子里过了一遍。
5	超过（某个范围和限度）	过分。 树长得过了房。
6	过分；过火	他这样说未免太过分了。
7	分子结构中有过氧基（-O-O-）结构的	过硫酸根。 过氧化氢。
8	过于	过热。 时间过长。
9	探望；拜访	过访。
10	去世	老太太过了好几天了。
11	过失（跟“功”相对）	过错。 勇于改过。

顺序	“过”的意义	例子
12	传染	这个病 过 人。
13	用在动词后，表示经过	走 过 广场。 把他 送 过 了桥。
14	用在动词后，表示掉转方向	翻 过 一页。 他回 过 头看了看。
15	用在动词或形容词后，表示超过或胜过	我比不 过 你。 今年收成要好 过 去年。
16	用在动词后，表示完毕	吃 过 饭再走。 杏花和碧桃都已经开 过 了。
17	用在动词后，表示某种行为或变化曾经发生，但并未继续到现在	她去年来 过 北京。 我们吃 过 亏，上 过 当，有了经验了。

表 2 Yang.(2016) 《Modern Chinese - Thai Dictionary》 解释的意义。

顺序	“过”的意义	例子
1	从一个地点或时间移到另一个地点或时间；经过某个空间或时间	过来。
		过去。
		过河。
		过桥。
		过年。
		过节。
2	从甲方转移到乙方	日子越来越好 过 了。
		过户。
		过账。
		过罗。
		过筛。
		过滤。
3	使经过（某种处理）	过淋。
		过磅。
		过秤。
		过油肉。
		过水面。
		过过数儿。
4	超过（某种范围和限度）	过份。
		过火。
		过期。
		过犹不及。
		价钱不能 过 万。
		树长得 过 了房。
5	分子结构中有过氧基（—O—O—）结构的	过硫酸根。
		过氧化氢。

顺序	“过”的意义	例子
6	过失；错误（与“功”相对）	过错。
		记过。
		勇于改过。
		功过相抵。
		知过必改。
7	用在动词加得·或·不·的后面，表示胜过或通过的意思	一架拖拉机低得过几十个人。
		我完全信得过他。
		他怎么瞒得过我。
8	用在动词后，表示完毕	吃过饭再走。
		杏花和碧桃都已经开过了。
9	用在动词后，表示某种行为或变化曾经发生，但并未继续到现在	他去来过北京。
		我们吃过亏，上过当，有了经验了。

表 3 Prawan.(2019). 《The Chinese-Thai Dictionary of Common Words》
解释的意义。

顺序	“过”的意义	例子
1	从一个地点或时间移到另一个地点或时间；经过某个空间或时间	过关。
		通过。
		越过。
		路过。
		过街时，注意车辆。
		他站到一边，让我过去。
2	使用时间	度过。
		假期过得怎么样？
3	通过；经过	要过五天才知道结果。
		我过两天再来。
4	转移；过渡	过户。
		过账。
		过录。
		过继。
		过分。
5	超过	过多。
		言过其实。
		小心别坐过了站。
6	经过（某种处理）	过滤。
		过水。
		我们把这篇稿子再过一遍。

顺序	“过”的意义	例子
7	错误（与“功”相对）	罪 过 。
		将功补 过 。
		他已被记 过 三次。
8	用在动词后，表示趋向	走 过 树林。
		跳 过 篱笆墙。
		汽艇穿 过 激流。
9	用在动词后，表示动作完毕或发生过	你白天睡 过 觉了吗？
		他去 过 美国两次。
		你一定没看 过 。
10	量词，用于动作的次数	米已经淘了三 过 儿了。
		我又重新读了一 过 儿。
		衣服已经洗了三 过 了。

表 4 Liu (2008) 《A Dictionary of Chinese usage: 8000 Words》解释的意义。

顺序	“过”的意义	例子
1	经过（处所）；经过或度过（某个空间或时间）	你们快 过 来看，这是什么？
		过 马路要注意来往的车辆。
		去那个村子要 过 一条小河。
		过了 那个商店就到了。
		那座桥太窄了，大汽车 过 不去。
		前边 过 火车了，快停下来。
		再过几天就 过 年了。
		他们的日子越 过 越好。
2	超过（某种范围或限度）	你辛苦了一辈子，现在可以 过 一个幸福的晚年了。
		球 过 线了，该对方发球。
		已经 过了 下班时间，你怎么还不走。
		营业时间已 过 ，今天买不成了。
		图书馆的书 过 一个月不还要罚款的。
		这房子如果 过 五万，我就不想买了。
3	用在动词加“得”的后面，表	他在车上睡着了，连坐 过了 站都不知道。
		已经 过了 合同期，怎么还没完成？
		你比我年轻，我可跑不 过 你。
		这是个让人信得 过 的商店。

顺序	“过”的意义	例子
	示胜过或通过的意思	在学习方面，谁也比不过他。 我再有三张嘴也说不过他。 别泄气，明年一定要赛过他们。
4	经过（某种处理）	这衣服太脏了，多过几次水。 先把鱼过一下油，再加水炖，特别香。 这些行李都要过一下秤，看看是否超重。 他常常说话不过脑子。 这篇文章请您过过目。
5	表示数量或程度过分，“太”的意思	价钱过高，很多人买不起。 出发的时间过早，大家都起不来。 人如果吃的甜食过多，就容易得糖尿病。 晚上别睡得过晚。 你把这些年轻人的能力估计得过低了。 火车马上就要开了，你别走得过远。 行李过重，要罚款的。 晚上别吃得过多。
6	用在动词后，表示动作完毕	我已经吃过饭了。 昨天你看过电影去哪儿了？ 明天我问过他就给你打电话。 他试过以后说：“我买这件。” 这本小说我已读过上部，现在开始读下部。
7	用在动词或形容词之后，表示曾经有这样的经历或某种动作、状态	这种药曾经治好过很多人。 这个地方三年前我曾经来过一次。 我没参观过那个工厂。 我找过他两次，都不在。 我从来没吃过这种东西，不知道怎么做。 上星期冷过几天，现在又热起来了。 他的儿子回来时，他们家曾经热闹过几天。

表 5 Liu (2008) 《A Learner's Chinese Dictionary: Illustrations of the usages》 解释的意义。

顺序	“过”的意义	例子
1	从一个地点或时间移到另一地点或时间	今年暑假你怎么 过 ?
		我今年在中国 过了 春节。
		等他 过 去了, 你再 过 。
2	使经某种处理	在机场托运时, 行李要 过 秤。
		做这个菜, 先要把菜 过 油。
		衣服已 过了 两遍水了。
3	超出 (范围或限度)	已经 过了 下班时间了。
		这张票已经 过 期了。
		这些食品快 过 期了。
		刚才没注意, 坐 过了 站了。
		是不是我说得有点儿 过了 ?
4	表示动作的完成	我吃 过 饭就去。
		花开 过了 。
		朋友已经给我发 过 E-mail 了。
5	表示行为、变化曾经发生的经历	他十年前来 过 中国。
		以前我学 过 一年汉语。
		我在国外吃 过 的中国菜跟这儿不一样。
		她留 过 学, 打 过 工, 现在是老板了。
6	超越合理的限度, 有不合意的意思	这件衣服 过 大, 我穿不合适。
		你来得 过 早, 还没开门呢。
		别走得 过 远。
		经济 过 热会发生问题。

根据这五本汉语词典可见“过”字总共有 20 个意义, 笔者将五本汉语词典中“过”字的意义总结如下:

表 6 笔者总结五本汉语词典发现“过”字的意义。

顺序	意义	发现“过”字的汉语词典				
		Modern Chinese Dictionary	Modern Chinese - Thai Dictionary	The Chinese-Thai Dictionary of Common Words	A Dictionary of Chinese usage: 8000 Words	A Learner's Chinese Dictionary: Illustrations of the usages
1	从一个地点或时间移到另一个地点或时间；经过某个空间或时间	✓	✓	✓	✓	✓
2	从甲方移到乙方	✓	✓	✓		
3	使经过（某种处理）	✓	✓	✓	✓	✓
4	用眼看或用脑子回忆	✓				
5	超过（某个范围和限度）	✓	✓	✓	✓	✓
6	过分；过火	✓				
7	分子结构中有过氧基（-O-O-）结构的	✓	✓			
8	过于	✓			✓	✓
9	探望；拜访	✓				
10	去世	✓				
11	过失（跟“功”相对）	✓	✓	✓		
12	传染	✓				
13	用在动词后，表示经过	✓				
14	用在动词后，表示掉转方向	✓				
15	用在动词或形容词后，表示超过或胜过	✓	✓		✓	
16	用在动词后，表示完毕	✓	✓	✓	✓	✓
17	用在动词后，表示某种行为或变化曾经发生，但并未继续到现在	✓	✓		✓	✓
18	通过			✓		
19	用在动词后，表示趋向			✓		
20	量词，用于动作的次数			✓		

针对汉语水平考试(HSK)中的“过”字进行分析

笔者从五本汉语词典（Research Institute,Chinese Academy of Social Sciences, 2012; Yang, 2016; Prawan, 2019; Liu, 2008; Liu, 2008）做参考，总结如下：

1. 在汉语水平考试(HSK)一到六级别语料库中找到的“过”字总共 13 个意义如下：
- 从一个地点或时间移到另一个地点或时间；经过某个空间或时间
 - 从甲方移到乙方
 - 使经过（某种处理）
 - 用眼看或用脑子回忆

- 超过（某个范围和限度）
- 去世
- 传染
- 探望；拜访
- 过于
- 过失（跟“功”相对）
- 过分；过火
- 用在动词后，表示完毕
- 用在动词后，表示某种行为或变化曾经发生，但并未继续到现在

2. ใน汉语水平考试 (HSK) 1-6 级语料库中找到的“过”按照级别分别

如下：

级别	在表 6 对应的序号	意义	总共（含义数量）
1	无	无	0
2	16	用在动词后，表示完毕	2
	17	用在动词后，表示某种行为或变化曾经发生，但并未继续到现在	
3	1	从一个地点或时间移到另一个地点或时间；经过某个空间或时间	10
	2	从甲方移到乙方	
	3	使经过（某种处理）	
	4	用眼看或用脑子回忆	
	5	超过（某个范围和限度）	
	10	去世	
	12	传染	
	9	探望；拜访	
	16	用在动词后，表示完毕	
	17	用在动词后，表示某种行为或变化曾经发生，但并未继续到现在	
4	1	从一个地点或时间移到另一个地点或时间；经过某个空间或时间	11
	2	从甲方移到乙方	
	3	使经过（某种处理）	
	4	用眼看或用脑子回忆	
	5	超过（某个范围和限度）	
	10	去世	
	12	传染	
	9	探望；拜访	
	19	用在动词后，表示趋向	
	16	用在动词后，表示完毕	

级别	在表 6 对应的序号	意义	总共 (含义数量)
5	17	用在动词后, 表示某种行为或变化曾经发生, 但并未继续到现在	11
	1	从一个地点或时间移到另一个地点或时间; 经过某个空间或时间	
	2	从甲方移到乙方	
	3	使经过 (某种处理)	
	4	用眼看或用脑子回忆	
	5	超过 (某个范围和限度)	
	10	去世	
	12	传染	
	9	探望; 拜访	
	8	过于	
	16	用在动词后, 表示完毕	
	17	用在动词后, 表示某种行为或变化曾经发生, 但并未继续到现在	
	1	从一个地点或时间移到另一个地点或时间; 经过某个空间或时间	
	2	从甲方移到乙方	
	3	使经过 (某种处理)	
	4	用眼看或用脑子回忆	
	5	超过 (某个范围和限度)	
6	10	去世	13
	12	传染	
	9	探望; 拜访	
	8	过于	
	11	过失 (跟“功”相对)	
	6	过分; 过火	
	16	用在动词后, 表示完毕	
	17	用在动词后, 表示某种行为或变化曾经发生, 但并未继续到现在	

在汉语水平考试 (HSK) 1-6 级语料库中发现“过”字的意义能分成 6 个词类, 是作为动词有八个意思, 有 ① 从一个地点或时间移到另一个地点或时间、② 从甲方移到乙方、③ 使经过 (某种处理)、④ 用眼看或用脑子回忆、⑤ 超过 (某个范围和限度)、⑥ 去世、⑦ 传染、⑧ 探望、拜访; 作为助词有两个意思, 有① 用在动词后, 表示完毕、② 用在动词后, 表示某种行为或变化曾经

发生,但并未继续到现在;作为名词有一个意思是过失(跟“功”相对)的意义;作为形容词有一个意思是过分、过火;作为副词有一个意思是过于的意义。

根据研究结果,由本文章总结“过”的意义和类型,使汉语学习者或参加 HSK 考试的考者更多地理解本词的意义,尤其在阅读部分,考者能按照词的类型来选择表达正确的意义。因此,即使考者在试卷发现“过”这个词具有相似的含义,但也能够更快地选择正确答案。以及在写作部分,如考者已理解了“过”的词类就能正确地根据句子结构来造句。

总结与讨论

“过”是一个多义词的学习汉语者最常见及常用的词,笔者从五本汉语词典 (Research Institute,Chinese Academy of Social Sciences, 2012; Yang, 2016; Prawan, 2019; Liu, 2008; Liu, 2008) 研究“过”字的意义,每本汉语词典解释“过”字的意义总共 17 个意义。

笔者把在汉语水平考试 (HSK) 1-6 级语料库中的“过”字 Hankao International Education Technology [Beijing] (2012) 分为六个级别。第一级别没有发现“过”字,第二级别搜索到两个意义,第三级别搜索到十个意义,第四级别搜索到十一个意义,第五级别搜索到十一个意义和最后第六级别搜索到十三个意义。

然后把这六个级别的意义与五本汉语词典收集到的“过”字的意义进行对比,总共发现 13 个意义:有从一个地点或时间移到另一个地点或时间(比如我今年在中国过了春节);从甲方移到乙方(比如过户、过账);使经过(比如过滤、过秤);用眼看或用脑子回忆(比如把昨天的事在脑子里过了一遍);超过(比如树长得过了房);去世(比如老太太过了好几天了);传染(比如这个病过人);探望;拜访(比如过访);过于(比如过热、时间过长);过失(比如过错、勇于改过);过分、过火(比如他这样说未免太过分了);用在动词后,表示完毕(助词)(比如吃过饭再走);用在动词后,表示某种行为或变化曾经发生,但并未继续到现在(助词)(比如我们吃过亏,上过当,有了经验了)。对于“过”字的意义也可以知道,它能作为许多类型,包括:动词、形容词、副词、助词等等,但是“过”也可以作为“量词”(比如衣服已经洗了三过了),只是在汉语水平考试 (HSK) 1-6 级语料库中还没有发现。因此,这样学习汉语者就够多理解“过”的意义,在使用中也会减少误解意义的情况。而且在考试过程中使学生能够更快地判断答案,在各种情况能够正确选择该词的意义,同时正确辨别“过”的词类,从而让学生根据语法结构正确地使用。

References

- Chen, S. Y. Y. (2012). **The Biased Errors and the Corrective Strategies of Chinese Language Acquiring on the Dynamic Auxiliary Word ‘zhe’ ‘le’ ‘guo’ A Case Study on Vietnamese Students.** Foreign Studies College of Hunan Normal University. [in Chinese]
- Hankao International Education Technology [Beijing] Co.,Ltd. (2012). **Vocabulary of new Chinese Proficiency Test (HSK) (2012 Revision).** March 30, 2021, from <http://www.chinesetest.com>
- Huang, Y.H. (2012). A Cognitive Study on the Polysemy of GUO. **Foriegn Language Research**, 4 (167), 67-71. [in Chinese]
- Liu, C. P. & Pan, X. J. (2008). **A Learner’s Chinese Dictionary : Illustrations of The Usages** (2). Beijing: Beijing Language and Culture University Press. [in Chinese]
- Liu, L. L. (2008). **A Dictionary of Chinese usage: 8000 Words.** Beijing (5). Beijing Language and Culture University Press. [in Chinese]
- Prawan, N. (2019). **The Chinese-Thai Dictionary of Common Words.** Bangkok: Phetpraguy Press. [in Thai]
- Research Institute, Chinese Academy of Social Sciences. (2012). **Modern Chinese Dictionary** (6). Beijing : The Commercial Press. [in Chinese]
- Yang, H.C. (2016). **ModernChinese - ThaiDictionary.** Bangkok: Ruamsan. [in Thai]
- Zhang, Y. W. (2011). **The Research of Teaching Suggestions for the Studying of Aspect Particle “guo” for the Foreign Students in the Initial Stage According to the Error Analysis.** Ji nan University. [in Chinese]
- Zhang, Z. F. (2020). Three possible forms of “GUO” potential. **Nan Kai Language Research**, 2 (36), 104-112. [in Chinese]

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สู่มาตรฐานสากล
THE NEEDS AND GUIDELINES OF PRIMARY SCHOOLS MANAGEMENT
IN THE NORTH EASTERN TOWARD WORLD-CLASS STANDARDS

ธัญวลัย ไพศาลอนันต์^{1,*}, ทิพย์วรรณ แพงบุปผา² และ พลากร ขุริมนต์³
Dhanwalai Pisananan^{1,*}, Thipyawan Phaengbuppha² and Palagon Ksurimon³

¹ศึกษานิเทศก์ สพป.หนองคาย เขต 1, ²นักวิจัย องค์การอิสระ, ³โรงเรียนบ้านหมากแข้ง สพป.อุดรธานี เขต 1

¹ Educational Supervisor, the Office of Nongkhai Primary Educational Service Area 1

² Researcher, Non-governmental Organization

³ Ban Makkhaeng School, the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 1

Received: 21 April 2022

Accepted: 15 June 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง ความต้องการจำเป็น และหาแนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สู่มาตรฐานสากล โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังและความต้องการจำเป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 385 คน มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างง่าย ใช้แบบสอบถาม ประเมินค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.98 และแบบสอบถามสภาพที่คาดหวัง เท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่มาตรฐานสากลใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

* ผู้ประสานงาน: Tanwalai Pisananan

อีเมล: Phisalxnantt@gmail.com

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพปัจจุบันในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่มาตรฐานสากลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนำองค์การ ($\bar{X} = 4.19$) ส่วนสภาพที่คาดหวังในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่มาตรฐานสากลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนำองค์การและด้านผลลัพธ์ ($\bar{X} = 4.67$) และความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สู่มาตรฐานสากล ลำดับที่หนึ่งคือการมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน รองลงมาคือ การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ และลำดับสุดท้ายคือ การนำองค์การ โดยมีแนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่มาตรฐานสากลจำนวน 16 แนวทาง

คำสำคัญ: สภาพปัจจุบัน, สภาพที่คาดหวัง, แนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา, ความต้องการจำเป็น, มาตรฐานสากล

Abstract

This research aims to study actual state, expected state, needs and find out the management guidelines for primary schools in the Northeastern toward world-class standards. The research was conducted using a mixed methods that was divided into two phases: Phase 1: study the actual state, the expected state, needs, the samples consisted of 385 school administrators who were selected by simple random sampling. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire with .98 and .96 reliabilities respectively. The data were analyzed by finding out frequency, percentage, mean, standard deviation, priority needs index (PNI). 2: study the management guidelines for primary schools in the Northeastern toward world-class standards. In-depth interviewing was used with nine experts based on a purposive selection. The research instrument was in-depth interview guidelines.

The results were as follows:

The actual state of primary school management in the Northeastern toward world-class standards was at the high level as a whole ($\bar{X} = 4.11$). The highest mean score was leadership organization ($\bar{X} = 4.19$). The expected state of primary school management in the Northeastern toward world-class standard was at the highest level as a whole ($\bar{X} = 4.63$). The highest mean score was leadership organization and outcome ($\bar{X} = 4.67$). Needs of primary school management in the Northeastern toward world-class standard, the first was focusing on the main operators, followed by measurement, analysis and knowledge management and the last was leadership organization. The guidelines for primary schools in the Northeastern toward world-class standards were consisted of 16 guidelines,

Keywords: Actual State, Expected state, Primary School Management Guidelines, Needs, World - Class Standard

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีผลกระทบไปทั่วทั้งโลก ทำลายต่อการปรับตัวและเรียนรู้ในระดับบุคคลระดับองค์กร ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ สถานการณ์ดังกล่าวทำให้มีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน กระทั่งชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 1) การอยู่รอดขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ และคุณภาพ เรียกว่าโลกที่ใช้ความรู้เป็นฐาน หรือการก้าวสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553: 15) การปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษาให้สามารถพัฒนาคนสร้างโอกาสทางการศึกษา และสร้างสังคมไทยให้มีความสามารถในการแข่งขันมีคุณภาพสูงขึ้น รู้จักเลือกที่จะรับกระแสของวัฒนธรรมต่างชาติ ปลุกจิตสำนึกเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ทันต่อสภาวะการณ์โลกมีเจตนารมณ์มุ่งมั่นที่จะบรรลุความคาดหวังสำคัญ (สำนักบริหารงาน

มัธยมศึกษาตอนปลาย 2553: จ) โรงเรียนเป็นสถานที่บ่มเพาะปลูกฝังให้ชนในชาติบรรลुकุณลักษณะดังกล่าวได้ ดังนั้นการพัฒนาโรงเรียนให้มีความสามารถในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง มีศักยภาพทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการสื่อสารสามารถพึ่งพาตนเองมีสมรรถนะทางการแข่งขัน เป็นคนดี และคนที่มีคุณค่ามีความสุขบนพื้นฐานความเป็นไทยภายใต้บริบทของสังคมโลกใหม่ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2553: 4)

ประเทศไทยเข้าร่วมในประชาคมอาเซียน เมื่อเดือนธันวาคม 2540 วิสัยทัศน์อาเซียน 2020 เพื่อกำหนดเป้าหมายว่า ภายในปี ค.ศ. 2020 (พ.ศ. 2563) อาเซียนจะเป็น (1) วงสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (A Concert of Southeast Asian Nations) (2) หันส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างมีพลวัต (A Partnership in Dynamic Development) (3) มุ่งปฏิสัมพันธ์กับประเทศภายนอก (An Outward-Looking ASEAN) (4) ชุมชนแห่งสังคมที่เอื้ออาทร (A Community of Caring Societies) สำนักงานสภาการศึกษาได้มีรายงานเรื่อง “การวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน” เพื่อศึกษาความก้าวหน้าของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียนได้ข้อสรุปเป็นผลการศึกษาดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549: 116) ประเทศอาเซียนทุกประเทศมีแนวโน้มที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษา โดยมีจุดร่วมของประเทศสมาชิกอาเซียน ด้านการศึกษาโดยกำหนดเป้าหมายการยกระดับคุณภาพทางการศึกษาสู่ระดับสากล ประเทศไทยก็ควรเร่งการยกระดับความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศ สมาชิกอาเซียนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์อาเซียนให้มากขึ้น เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546: 2) กล่าวถึงลักษณะของการจัดการศึกษาในทศวรรษหน้าว่า “การจัดการศึกษามีความเป็นสากล” มากขึ้นสภาพโลกาภิวัตน์ที่มีการเชื่อมโยงในทุกด้านร่วมกันทั่วโลก ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ กฎกติกา การดำเนินการด้านต่าง ๆ ผลักดันให้สถาบันการศึกษาไทยต้องพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีความเป็นสากลที่เป็นที่ยอมรับ” กระทรวงศึกษาธิการได้เตรียมโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้ตามมาตรฐานสากลกำหนดให้มี “โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School)” ขึ้น

โรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นโรงเรียนในโครงการที่จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555: 1-5) โดยมีความมุ่งหวังไว้ว่า นักเรียนมีศักยภาพเป็นพลเมืองโลกโดย มีโรงเรียนในโครงการทั่วประเทศรวม 500 โรงเรียน จะต้องมีหลักสูตรเด่นที่เน้นมาตรฐาน ผสมกับความเป็นสากลที่มีการ

บริหารที่เปี่ยมด้วยคุณภาพ ผู้เรียนจะมีศักยภาพเป็นพลโลก (world citizen) มีความยอดเยี่ยมวิชาการสื่อสารอย่างน้อย 2 ภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์โรงเรียนระดับประถมศึกษาทั่วประเทศจำนวน 119 แห่งที่เข้าร่วมโครงการนี้กระจายอยู่ทั่วทุกจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ที่ค่อนข้างมีความพร้อมในการพัฒนาคุณภาพ แต่ในบริบทที่แตกต่างกัน การมุ่งพัฒนา เพื่อความเป็นเลิศนั้นต้องมีกลยุทธ์สำคัญในการบริหารงานจึงจะสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์นั้นคือคุณภาพระดับ “มาตรฐานสากล” (สำนักงานบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2553: 3) การบริหารจัดการระบบคุณภาพในระดับมาตรฐานโลก มีรางวัลคุณภาพแห่งชาติของสหรัฐ-อเมริกา (Malcolm Baldrige National Quality Award--MBNQA) ซึ่งเป็นต้นแบบรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ประเทศต่าง ๆ หลายประเทศทั่วโลกนำไปประยุกต์โดยเรียกชื่อแตกต่างกันเช่น Australian Business Excellence Award (ABEA) ของประเทศออสเตรเลีย Singapore Quality Award (SQA) ของสิงคโปร์สำหรับประเทศไทยนั้น เรียกรางวัลนี้ว่า Thailand Quality Award (TQA) (สำนักงานบริหารการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2553: 23)

แนวคิดของการพัฒนาโรงเรียนไปสู่มาตรฐานสากลเป็นการต่อยอดของการพัฒนาการศึกษาไทยให้มีคุณภาพทัดเทียมกับประเทศชั้นนำของโลกยุคปัจจุบันบนวิถีของความเป็นไทยก้าวไกลไปสู่สากลเน้นคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน คือ 1) ความเป็นเลิศทางวิชาการ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ผ่านการประเมินระดับชาติอยู่ในระดับดี เป็นที่ยอมรับจากสถาบันนานาชาติ มีความสามารถ ความถนัดเฉพาะทางเป็นที่ประจักษ์ เข้าศึกษาต่อในระดับสูงจนถึงระดับอุดมศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ในอัตราสูง มีผลการเรียนที่สามารถถ่ายโอนกับสถาบันศึกษาระดับต่างๆ ในนานาชาติได้ 2) สื่อสารอย่างน้อยได้ 2 ภาษา ทั้งภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ในการสื่อสารได้ดี สามารถสอบผ่านการวัดระดับความสามารถทางภาษาจากสถาบันภาษานานาชาติ 3) ล้ำหน้าทางความคิด อาทิ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าเผชิญความเสี่ยง สามารถใช้ความคิดระดับสูง มีเหตุผล และวางแผนจัดการสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ สร้างสรรค์ความคิดใหม่ๆ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ ค่านิยม และความเชื่อของตนเองและของผู้อื่น 4) ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ เช่น สามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ ออกแบบ สร้างสรรค์งาน สื่อสาร นำเสนอเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนผลงานในระดับนานาชาติ 5) ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก กล่าวได้ว่า “โรงเรียนมาตรฐานสากล สร้างคนไทยรุ่นใหม่ให้เป็นคนดีของสังคมโลก” 1) พัฒนาผู้เรียน

ให้มีศักยภาพเป็นพลโลก 2) ยกระดับการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และ 3) ยกระดับการบริหารจัดการระบบคุณภาพ (สุภาส มณีโชติ, 2012: 1)

ด้านคุณภาพ การกระจายและคุณภาพการศึกษาที่จัดให้ประชาชนทั้งประเทศยังแตกต่างกันสูง และคุณภาพการศึกษาถัวเฉลี่ยทั้งประเทศอยู่ในเกณฑ์ต่ำ (กรุงเทพมหานคร, 2562: 1) คุณภาพการศึกษาวัดได้จากคุณภาพผู้ ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าควรหาแนวทางในการบริหารโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่มาตรฐานสากลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สู่มาตรฐานสากล
2. เพื่อศึกษาสภาพที่คาดหวังในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สู่มาตรฐานสากล
3. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สู่มาตรฐานสากล
4. เพื่อหาแนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่มาตรฐานสากล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ รายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สู่มาตรฐานสากล

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาจากประชากร คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2561- 2562 จาก 61 เขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 12,458 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2561-2562 จาก 61 เขตพื้นที่การศึกษาที่กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน คำนวณกลุ่มตัวอย่างให้กระจายไปทุกเขตพื้นที่ การศึกษาตามสัดส่วนของประชากรแล้วดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากรายชื่อโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยหน่วยใดที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วจะไม่มีโอกาสถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างอีก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้าง โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) สอบถามเกี่ยวกับ เพศ การศึกษา คุณวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหาร

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สุ่มมาตรฐานสากล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 7 ด้าน 111 ข้อ ประกอบด้วย 1) ด้านการนำองค์กร 2) ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) ด้านการวัดการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) ด้านการมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน 6) ด้านการจัดกระบวนการ และ 7) ด้านผลลัพธ์ โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สุ่มมาตรฐานสากลมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.98 และ 0.96 ตามลำดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยส่งจดหมายทางไปรษณีย์ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 385 ฉบับ และคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ได้จำนวน 385 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 1 และ 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จทางสังคมศาสตร์ SPSS และตอนที่ 3 โดยการคำนวณจากสูตร โดยดังนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การแจกแจงความถี่ และร้อยละ

5.2 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังคณะผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 385 ฉบับ และคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ได้จำนวน 385 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 คำนวณหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สุ่มมาตรฐานสากล โดยใช้สูตร ดังนี้

$$PNI_{\text{modified}} = \frac{I - D}{D}$$

โดยที่ I คือ ค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวัง

D คือ ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน

สูตรการคำนวณนี้พัฒนาโดยนงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

ระยะที่ 2 หาแนวทางในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สุ่มมาตรฐานสากล

การศึกษาในระยะที่ 2 ใช้วิธีการคุณภาพ (Qualitative Method) เพื่อหาแนวทางในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สุ่มมาตรฐานสากล ด้านการมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงานหลักซึ่งมีความต้องการจำเป็นอันดับแรก ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ 1) เป็นผู้ที่ยังดำรงตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบหรือมีประสบการณ์โดยตรงกับตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง หรือนักการศึกษา ที่มีความเชี่ยวชาญสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับนโยบาย จำนวน 1 คน 2) เป็นผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบหรือมีประสบการณ์โดยตรงกับตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 คน

และ 3) เป็นนักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกและปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 7 คน

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในระยะที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้างที่ผู้วิจัยกำหนดประเด็นสำคัญที่ต้องการสัมภาษณ์ มี 7 ด้าน โดยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ร่วมสร้างได้แสดงความคิดอย่างอิสระเพื่อให้ได้แนวทางในการบริการโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สุ่มมาตรฐานสากล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก มีขั้นตอนดังนี้

2.1 การเตรียมการก่อนการสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 9 คน แนะนำตนเอง แจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขออนุญาตในการขอสัมภาษณ์ แล้วส่งหนังสือขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์พร้อมแบบสัมภาษณ์ โดยส่งทางไปรษณีย์ และติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อนัดหมายกำหนดวัน และเวลาในการสัมภาษณ์ โดยคณะผู้วิจัยเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ให้พร้อม

2.2 การเริ่มต้นการสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยแนะนำตนเอง สนทนาถึงเหตุผล วัตถุประสงค์ของการวิจัย และประโยชน์ที่จะได้รับจากการสัมภาษณ์ครั้งนี้ โดยขอความกรุณาให้แสดงความคิดเห็นอิสระ เพราะไม่มีการอ้างอิงเป็นรายบุคคลว่าใครพูด แต่จำนำเสนอเป็นความคิดเห็นส่วนรวมซึ่งการเก็บข้อมูลใช้แบบบันทึกข้อมูล และขออนุญาตบันทึกเสียงเพราะอาจจดบันทึกไม่ทัน แต่การบันทึกเสียงนั้นจะไม่นำไปเผยแพร่ที่ไหน นอกจากผู้วิจัยจะนำมาเปิดฟังเพื่อสรุปความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ให้ถูกต้องเท่านั้น

2.3 การดำเนินการสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นในการศึกษา ที่เกี่ยวกับแนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สุ่มมาตรฐานสากล โดยให้ผู้ให้สัมภาษณ์ แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในแต่ละด้าน โดยใช้คำถามนำการสนทนาอย่างกว้างโดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ จากนั้นคณะผู้วิจัยสรุปเนื้อหาของการสัมภาษณ์ และตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและกล่าวแสดงความขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ สุดท้ายคณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกสัมภาษณ์และข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเสียง นำมาตรวจสอบข้อมูลการสัมภาษณ์ให้ถูกต้องครบถ้วนเพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาจัดกระทำเพื่อการวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 9 คน มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ศึกษาอย่างละเอียด จัดระบบ และหมวดหมู่ ตามประเด็นที่ทำการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง ความต้องการจำเป็นในการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่มาตรฐานสากล จากผู้ตอบสอบถามที่ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 77.93) มีอายุ 50 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 60.22) มีวุฒิการศึกษา สูงสุดปริญญาโท (ร้อยละ 77.92) และส่วนมาที่มีประสบการณ์การบริหาร 16 ปี (ร้อยละ 54.03) ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปรผล สภาพปัจจุบัน/สภาพที่คาดหวัง ดัชนีและลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สู่มาตรฐานสากล

การบริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สู่มาตรฐานสากล	สภาพ ปัจจุบัน		แปล ผล	สภาพ ที่คาดหวัง		แปลผล	PNI Modified	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.			
1. การนำองค์การ	4.19	0.68	มาก	4.67	0.66	มากที่สุด	0.11	7
2. การวางแผนเชิงกลยุทธ์	4.14	0.71	มาก	4.62	0.67	มากที่สุด	0.12	4
3. การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.10	0.70	มาก	4.60	0.68	มากที่สุด	0.12	4
4. การวัด การวิเคราะห์และ การจัดการความรู้	4.04	0.72	มาก	4.59	0.67	มากที่สุด	0.14	2
5. การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน	4.04	0.76	มาก	4.63	0.65	มากที่สุด	0.15	1
6. การจัดกระบวนการ	4.10	0.71	มาก	4.64	0.65	มากที่สุด	0.13	3
7. ด้านผลลัพธ์	4.18	0.70	มาก	4.67	0.64	มากที่สุด	0.12	4
โดยรวม	4.11	0.67	มาก	4.63	0.63	มากที่สุด	0.11	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สุ่มมาตรฐานสากล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการนำองค์การ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.68) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด รองลงมา คือด้านผลลัพธ์ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.70) และด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.76) ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

สภาพที่คาดหวังการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สุ่มมาตรฐานสากลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านผลลัพธ์ ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.65) และด้านการวัด 4.67, S.D. = 0.64) ด้านการนำองค์การ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.66) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.67) ค่าเฉลี่ยต่ำสุดและพบว่า ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน

ความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สุ่มมาตรฐานสากล จากลำดับที่หนึ่งถึงลำดับสุดท้าย พบว่า 1) การนำองค์การ 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน 6) การจัดกระบวนการ และ 7) ด้านผลลัพธ์ตามลำดับ

2. แนวทางในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สุ่มมาตรฐานสากลพบว่า แนวทางในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สุ่มมาตรฐานสากล ที่ได้จากการศึกษานำความต้องการจำเป็นอันดับแรกมาหา คือการมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน พบว่ามี 16 แนวทางดังนี้

2.1 ส่งเสริมให้ใช้ผลการดำเนินงานคุณภาพนักเรียนคุณภาพบุคลากร และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

2.2 สนับสนุนให้เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพนักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen)

2.3 สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้วยการส่งเข้าอบรม ศึกษาดูงาน ตามโอกาสต่างๆ

2.4 ส่งเสริมให้นำผลการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินสมรรถนะการปฏิบัติ

2.5 ส่งเสริมการวิเคราะห์โอกาสและภาวะคุกคามจากปัจจัยภายนอกเรื่องผลการปฏิบัติงานหลักโดยการจัดหาบุคลากรให้เพียงพอ

2.6 สนับสนุนการจัดองค์ความรู้ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยการใช้สื่อภาคเทคโนโลยี การปฏิบัติที่ได้รับมอบหมายโดยการจัดสารสนเทศให้เพียงพอ

2.7 ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามศักยภาพโลกด้วยการจัดระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาผู้เรียนโดยแท้จริง

2.8 สนับสนุนนักเรียนได้รับรางวัลด้านวิชาการจากหน่วยงานต่างๆ ตามที่โรงเรียนคาดหวังด้วยการเสริมแรงทางบวก การมอบโล่รางวัล การประกาศเกียรติคุณ

2.9 ส่งเสริมให้นักเรียนที่จบหลักสูตรจนสามารถเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นโดยใช้ตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานจากความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

2.10 สนับสนุนผู้เรียนที่จบหลักสูตรจากโรงเรียนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพและอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุขโดยการติดตามประเมินหลังจากจบการศึกษาแล้ว

2.11 ส่งเสริมให้งบประมาณในการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้วยการส่งเข้าอบรม ศึกษาดูงานตามโอกาสต่างๆ

2.12 สนับสนุนการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินสมรรถนะการปฏิบัติงาน

2.13 ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยการใช้สื่อภาคเทคโนโลยีแก่ผู้เรียนที่จบหลักสูตรการศึกษา

2.14 สนับสนุนการจัดสรรหาบุคลากรสาขาขาดแคลนโดยเพิ่มงบประมาณการจ้างงานให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.15 ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่จบการศึกษาจากหลักสูตรนำความรู้ไปศึกษาต่อได้อย่างเท่าเทียมทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโครงสร้างทางการเมือง

2.16 ส่งเสริมการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการภาระงานของโรงเรียนตามวาระและโอกาสอันควรการประเมินสมรรถนะการปฏิบัติงาน

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวัง ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่มาตรฐานสากลที่พบว่าอยู่ในระดับมาก และมากที่สุดตามลำดับนั้น โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือการนำองค์กร และ ด้านผลลัพธ์ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาซึ่งถือว่าเป็นองค์กรที่สำคัญในการจัดการศึกษาแก่เยาวชนของชาติ จำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าและทันต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การนำองค์กรให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านพัฒนาผู้เรียนจึงเป็นหัวใจสำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญนำองค์กรไปสู่ผลลัพธ์อย่างมีคุณภาพ ซึ่งคุณภาพสำหรับไฟเกนบวม (Feigenbaum, 1983: 112) ถือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของทุกคนในองค์กร โดยเริ่มตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงไปจนถึงพนักงานในระดับล่างสอดคล้องกับที่โปรแกรมคุณภาพภาพแห่งชาติบาลดริจ (Baldrige National Quality Program: BNQP, 2007: 45) ได้เสนอว่าการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลต้องครอบคลุมทุกมิติ เช่น 1) การให้คุณค่าที่ดีแก่ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้คุณภาพการศึกษาสูงขึ้น 2) การปรับปรุงประสิทธิภาพและความสามารถขององค์กรโดยรวม และ 3) การเรียนรู้ขององค์กรและของแต่ละบุคคล และควรให้ความสำคัญที่จะต้องกำหนดจุดหมาย และสอดคล้องกับที่สำนักงานสภาการศึกษา (2555: 3) ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพ เป็นพลโลก (World Citizen) สร้างวิถีแห่งการเรียนรู้ สร้างแรงกระตุ้นใหม่ๆให้ผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่นรักและเพลิดเพลินในการแสวงหาความรู้ สามารถวิเคราะห์และสรุปองค์ความรู้ มีความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และมีจิตสาธารณะและสำนึกใน การบริการสังคม

ส่วนความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สู่มาตรฐานสากลลำดับที่ 1 คือ การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารตระหนักในการบริหารเป็นไปตามหลักการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์สอดคล้องกับที่ดริคเกอร์ (Drucker, 1993: 12) กล่าวว่า การที่เปิดโอกาสให้ผู้บริหารและพนักงานร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กร เพื่อใช้เป็นแนวทางกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการทำงานของพนักงานแต่ละคน เพื่อให้พนักงานทุกคนปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกันกับความต้องการขององค์กร สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ที่ได้พัฒนามาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสู่ประชาคม

อาเซียนเน้นผู้ปฏิบัติคือ ครู โดย ความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการ จัดการเรียนการสอน ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ครูใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน รองลงมาคือ ครู จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารและครู จัดกิจกรรมโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมอาเซียนเป็นสื่อในการสอน

2. ผลของการหาแนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่มาตรฐานสากล ด้านการมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน พบว่ามี 16 แนวทางโดยแนวทางที่นำไปปฏิบัติจริงที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่งเสริมให้ครูนำความรู้และทักษะใหม่ที่ได้จากการเรียนรู้ร่วมกันไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสิ่งที่พบเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการนำบุคลากรในองค์กรได้ปฏิบัติตามหน้าที่รับผิดชอบเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายและส่งเสริมบุคลากรพัฒนาตนเองในด้านความรู้ความสามารถเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ดังที่ โปรแกรมคุณภาพภาพแห่งชาติบาลด์ริจ (Baldrige National Quality Program: BNQP, 2007: 45) นำเสนอหลักเพื่อนำไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาการดำเนินการของโรงเรียนมาตรฐานสากลนั้น จะประสบความสำเร็จได้จะต้องมีการพัฒนาหลายมิติไปพร้อมๆ กันดังเช่นที่กล่าวมาข้างต้น คือการให้คุณค่าที่ดีแก่ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทำให้คุณภาพการศึกษาสูงขึ้น การปรับปรุงประสิทธิภาพและความสามารถขององค์กรโดยรวม และการเรียนรู้ขององค์กรและของแต่ละบุคคล และสอดคล้องกับที่สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ (2542 :45-46) ได้กล่าวถึง โรงเรียน/สถานศึกษาที่มีคุณภาพ จะต้องเป็นสถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพในเรื่องต่อไปนี้ 1) ความเป็นผู้นำระดับมีอาชีพ คือผู้บริหารต้องมีความมั่นคง มีความมุ่งมั่น ใช้ยุทธศาสตร์การบริหารที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเป็นมืออาชีพระดับแนวหน้า 2) มีเป้าประสงค์และวิสัยทัศน์ร่วมกัน คือ มีวัตถุประสงค์ที่เป็นเอกภาพ มีการปฏิบัติอย่างคงที่สม่ำเสมอ เป็นลักษณะขององค์กรแห่งความร่วมมือ 3) มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ มีบรรยากาศที่เป็นระเบียบเรียบร้อย สิ่งแวดล้อมในการทำงานดึงดูดใจ 4) มีการเรียนการสอนที่เข้มแข็งกำหนดเวลาเรียนไว้สูงเน้นความสำเร็จ 5) มีการสอนที่มีความมุ่งหมาย คือ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์ชัดเจน จัดบทเรียนอย่างมีรูปแบบ มีการปฏิบัติที่ปรับตัวยืดหยุ่น 6) มีความคาดหวังสูงมีความท้าทายทางปัญญา 7) มีการเสริมแรงทางบวกมีระเบียบกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นธรรมมีข้อมูลย้อนกลับ 8) ติดตามความก้าวหน้าโดยการติดตามการปฏิบัติงานของผู้เรียนประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน และ 9) ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผู้เรียนและสอดคล้องกับสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 6) ที่ได้พัฒนามาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและพบว่า สภาพปัจจุบันความคาดหวังและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ 1) สภาพปัจจุบันความคาดหวัง มีดังนี้ 1.1) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน การจัดทำพันธกิจของโรงเรียน การจัดแผนคุณภาพ การจัดการศึกษา การร่วมกับชุมชนในการระดมทรัพยากร รูปแบบการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน วิธีการพัฒนาครู การนิเทศติดตามการดำเนินงานในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน สื่อและแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ การใช้ห้องเรียนห้องปฏิบัติการที่ส่งเสริมการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน และการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน 1.2) ด้านการพัฒนาครูผู้สอน ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ สู่ประชาคมอาเซียน การจัดกระบวนการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน การออกแบบการจัดการเรียนรู้การบูรณาการเรื่องประชาคมอาเซียนในการจัดการเรียนรู้ และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ 1.3) ด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อเตรียมสู่ประชาคมอาเซียน และ 1.4) ด้านคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับอาเซียนและการใช้ภาษาต่างประเทศความตระหนักและเจตคติเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน การยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมของประชาคมอาเซียน การใช้ภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศในการสื่อสาร และ 2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน เมื่อพิจารณาลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนามาตรฐานโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน จำแนกเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้ 2.1) ความต้องการจำเป็นด้านปัจจัยสนับสนุนลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ โรงเรียนจัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมการศึกษาอาเซียนได้สอดคล้องกับความต้องการ รองลงมา คือ โรงเรียนจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทโรงเรียนและครูได้รับการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ 2.2) ความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการการดำเนินงาน ประกอบด้วยความต้องการจำเป็นด้านการบริหารจัดการศึกษา ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมยกย่องเชิดชู ประกาศเกียรติคุณครูและนักเรียนที่มีผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้อาเซียน รองลงมาคือ โรงเรียนร่วมกับชุมชนในการระดมทรัพยากรและภูมิปัญญาเพื่อการเรียนรู้อาเซียน และโรงเรียนประชาสัมพันธ์การ

จัดการศึกษาอาเซียนที่หลากหลาย เช่น วารสาร เว็บไซต์ วิทยุชุมชน ตามลำดับ และความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ครูใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน รองลงมาคือ ครู จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและครูจัดกิจกรรมโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมอาเซียนเป็นสื่อในการพัฒนาผู้เรียนตามลำดับ และ 2.3) ความต้องการจำเป็นด้านคุณภาพผู้เรียนลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้เรียนมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนรู้ รองลงมา คือ ผู้เรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหา และผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและรักการเรียนรู้ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลการประเมินแนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่มาตรฐานสากล ไปสู่การปฏิบัติได้จริงที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงานและข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่งเสริมให้ครูนำความรู้และทักษะใหม่ๆที่ได้จากการเรียนรู้ร่วมกันไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรนำแนวทางดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลให้สูงขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ในการทำวิจัยครั้งนี้ ประชากรเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือดังนั้นควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับภาคอื่น ๆ เช่น ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาต่อไป
2. การทำวิจัยครั้งต่อไปควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบและการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะการเรียนรู้สู่มาตรฐานสากล ในรูปของการปฏิบัติจริง

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2562). **ปัญหาหลักของการศึกษาไทย**. สืบค้นเมื่อ 29 มิถุนายน 2562 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/122393>.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). **ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2553). **กลยุทธ์การสอน : ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- สมศักดิ์ สันธะเวช. (2542). **มองสู่คุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภาส มณีโชติ. (2555). **โรงเรียนมาตรฐานสากล**. สืบค้นเมื่อ 19 พฤศจิกายน 2561 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/410556>.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560-2564/สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). **แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากลฉบับปรับปรุง**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานสภาการศึกษา. (2555). **รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของเด็กสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2549). **การวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยในกลุ่มอาเซียน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553). **แนวทางการดำเนินงานโรงเรียน**

มาตรฐานสากล. กรุงเทพฯ: สำนักฯ

Baldrige National Quality Program. (2007). **Criteria for Performance Excellence**.

Available: [http:// www.baldrige.nist.gov](http://www.baldrige.nist.gov). (2009, October 11). 26 p.

Drucker, P. F. (1993). **Post-Capitalist Society**. New York: Butterworth Heineman.

Feigenbaum, A. V. (1983). **Total quality control**. (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research

Activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30 (3), pp.

607-610

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก
เพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย
DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITIES MODEL WITH THE BASIC
ADDITION EDUCATIONAL GAMES TO PROMOTE
MATH SKILLS FOR EARLY CHILDHOOD

ธัญญา วัฒนะ^{1,*}, สรวงพร กุศลสง² และ พิชญาภา ตรีนงษ์²
Thanwa Wattana^{1,*}, Srourngporn Kusolsong² and Pitchayapa Treewong²

¹ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

¹ Department of Early Childhood Education, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University

² Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University

Received: 29 May 2022

Accepted: 25 June 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก และทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย 2) เพื่อสร้างและทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวกที่ส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก ที่ส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุ 4-5 ปี ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านกกไทร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 19 คน เป็นชาย 12 คน หญิง 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ เกมการศึกษาพื้นฐานการบวก จำนวน 4 ชุด และแบบทดสอบวัดทักษะทางคณิตศาสตร์ จำนวน 2 ชุด

* ผู้ประสานงาน: ธัญญา วัฒนะ

อีเมล: tanwa0948379711@gmail.com

ผลการวิจัย: 1) ผลการศึกษาข้อมูล มีองค์ประกอบ 6 ด้านคือ (1) หลักการ (2) จุดประสงค์ (3) สารและกระบวนการ (4) กิจกรรมการเรียนรู้ (5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ (6) การวัดและประเมินผล 2) ผลการสร้างและทดลองใช้รูปแบบ (2.1) ผลการสร้างรูปแบบ มีขั้นตอน (ASPC Model) ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม (A: Arrange) ขั้นที่ 2 ขั้นแนะนำ (S: Suggest) ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติ (P: Perform) ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป (C: Conclude) (2.2) ผลการหาคุณภาพของ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.07) อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด (2.3) ผลการทดลองใช้รูปแบบ โดยภาพรวม ก่อนการจัดกิจกรรม มีค่าร้อยละเท่ากับ 61.18 ($\bar{X} = 24.47$, S.D. = 2.20) หลังการจัดกิจกรรม มีค่าร้อยละเท่ากับ 94.61 ($\bar{X} = 37.84$, S.D. = 1.57) 3) ผลการศึกษาคำพึงพอใจของการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.27)

คำสำคัญ: เด็กปฐมวัย, การจัดกิจกรรมเกมการศึกษา, เกมการศึกษาพื้นฐานการบวก, ทักษะทางคณิตศาสตร์, ASPC Model

Abstract

The purposes of this research were 1) To study information about the form of activities, educational games, basic addition and math for preschoolers 2) To create and experiment with the basics of addition educational game activities that promotes math skills for early childhood 3) To study the satisfaction of educational game activities on the basis of addition that promotes math skills for early childhood The target groups used in this study were early childhood, Males, females, aged 4-5 years, Kindergarten Year 2, first semester, academic year 2021, Ban Kok Sai School, Muang District, Phetchabun Province, totaling 19 people, 12 males and 7 females. The data collection tools were as follows: 4 sets of basic addition education games and 2 sets of math skills test

Results: 1) The results of the data study consisted of six components: (1) principles, (2) objectives, (3) subjects and processes, (4) learning activities,

(5) learning media and resources, and (6) measurement and evaluation. 2) Form Creation and Experimental Results (2.1) Form Creation Result (ASPC Model) is as follows: Step 1 Arrange (A: Arrange) Step 2 Suggest (S: Suggest) 3 Perform (P: Perform) Step 4 Conclude (C: Conclude) (2.2) The qualitative results of ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.07) were at the most criterion. (2.3) The overall model experimental results before the activities. The percentage value was 61.18 ($\bar{X}$ = 24.47, S.D. = 2.20). The percentage value was 94.61 ($\bar{X}$ = 37.84, S.D. = 1.57). The mean was at a high level ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.27).

Keywords: Early Childhood, Educational Game Activities, Addition Basic Educational Game, Mathematical Skills, ASPC Model

บทนำ

การจัดการศึกษาปฐมวัยตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัย บนพื้นฐานของความรู้ความเข้าใจในแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยมีส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกายอารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างเป็นองค์รวม และสมดุลครบทุกด้าน ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 3) ซึ่งยังต้องสอดคล้องกับการทำงานของสมอง การเสริมสร้างทักษะการคิดที่เป็นประโยชน์ต้องการนำเดินชีวิตในอนาคต การอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยการสร้างวินัยเชิงบวก รวมทั้งการให้การศึกษาที่มีคุณภาพด้วยการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการ และเกิดการเรียนรู้ตามจุดหมายของหลักสูตร ด้วยวิธีการประเมินตามสภาพจริงที่สะท้อนถึงพัฒนาการ และการเรียนรู้ที่แท้จริงของเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 1) ซึ่งการศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐาน คุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2560: 2) อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและ

การส่งเสริมกระบวนการการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพได้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรักความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ทักษะทางคณิตศาสตร์ เป็นการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการสังเกต การเปรียบเทียบ การจำแนก ตามรูปร่าง ขนาด น้ำหนัก สี ความสูง ความเหมือน ความแตกต่าง การเรียงลำดับ การนับ ซึ่งเป็นทักษะทางคณิตศาสตร์ที่สามารถเรียนรู้ได้โดยการกระทำ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียนคณิตศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้น (สรวงพร กุศลสง. 2553: 3-4) ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของวิชาคณิตศาสตร์สามารถสรุปได้เป็น 4 ด้านหลักดังนี้ (1) ความสำคัญที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันเราทุกคนต้องใช้คณิตศาสตร์และต้องเกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์อยู่เสมอ เช่นการดูเวลา การประเมินระยะทาง การซื้อขาย การกำหนดรายรับรายจ่ายในครอบครัว เป็นต้น (2) ความสำคัญที่จะนำไปใช้ในงานอาชีพ ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าความรู้ความสามารถทางคณิตศาสตร์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ที่ทำงาน ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางคณิตศาสตร์ จะได้รับการพิจารณาก่อนเสมอ (3) ความสำคัญที่เป็นเครื่องปลูกฝังความคิดและปลูกฝังทักษะ ให้มีคุณสมบัตินิสัยเจตคติและความสามารถทางสมอง คือการฝึกเด็กให้ใช้ความคิดหรือให้มีความสามารถ สร้างความรู้และคิดในการแก้ปัญหา (4) ความสำคัญในหน้าที่เป็นวัฒนธรรม คณิตศาสตร์เป็นมรดกทางวัฒนธรรม จากอดีตที่มีรูปแบบอันงดงาม (สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต. 2557) ซึ่งในการส่งเสริมทักษะคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยมีหลากหลายรูปแบบ ผ่านการจัดกิจกรรมร่วมกับการใช้แนวคิดทฤษฎีที่ช่วยพัฒนาทักษะคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย รวมถึงแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอร์มีหลักสูตรการสอนที่ส่งเสริมทักษะคณิตศาสตร์ได้แก่กลุ่มวิชาการมุ่งฝึกพื้นฐานที่ถูกต้องในการเรียนภาษาและคณิตศาสตร์เด็กจะได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการอย่างเป็นขั้นตอน จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม (เชวง ช้อนบุญ. 2554: 21) ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้การสอนของบรูเนอร์แบ่งการพัฒนาทางสติปัญญาของเด็กไว้ 3 ขั้นคือขั้นแสดงออกด้วยการกระทำ (Enactive Stage) ขั้นสร้างภาพในใจ (Iconic Stage) และขั้นใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Stage) ตามลำดับซึ่งมีความหมายแตกต่างกับ ทฤษฎีของเพียเจท์ บรูเนอร์เชื่อว่าพัฒนาการแต่ละขั้นจะไม่ขึ้นอยู่กัช่วงอายุแต่จะอยู่ในรูปการตอบสนอง

ทางการเคลื่อนไหวของร่างกายภาพลักษณ์และการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ การเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการภายในอินทรีย์ (Organism) และการให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว

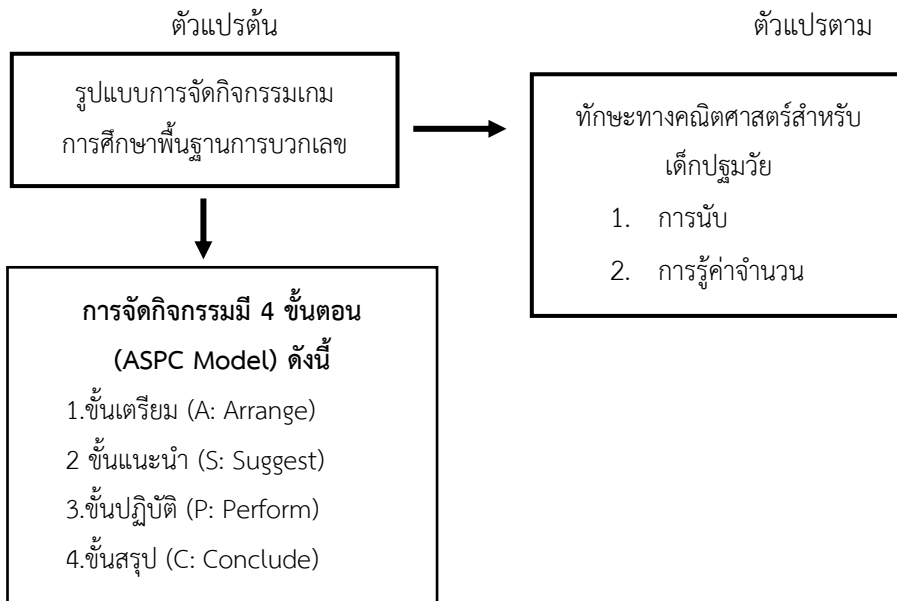
เกมการศึกษาจัดให้เด็กได้เรียนรู้จากการเล่นสิ่งที่เป็นรูปธรรม เป็นการเล่นที่ช่วยฝึกทักษะและช่วยให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน ฝึกการแก้ปัญหา การคิดหาเหตุผล การสังเกต เปรียบเทียบ การจำแนก การจัดหมวดหมู่ เกมเป็นอุปกรณ์เครื่องช่วยสอนที่ช่วยให้นักเรียน ได้พัฒนาสติปัญญา รวมทั้งเด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสกับกล้ามเนื้อ ก็เกิดความคิดรวบยอด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2554: 145) ซึ่งเกมเป็นอุปกรณ์เครื่องช่วยสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความพอใจ และความสนุกสนาน อีกทั้งยังท้าทายที่จะให้เด็กเล่นเสมอ ช่วยให้เด็กมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน (บุญชู สนั่นเสียง. 2557: 438) ซึ่งเกมคือการเล่นของเด็กแต่เป็นการเล่นที่พัฒนาขึ้นจากการเล่นที่ไม่ต้องมีระเบียบข้อบังคับมาก มาเป็นการเล่นที่มีกติกา มีกฎเกณฑ์ มีการแข่งขัน แพ้ชนะ ในระยะแรกเป็นการเล่น กลุ่มเล็ก 2-3 คน มีกติกาเล็กน้อย โดยมุ่งหวังให้เด็กได้รับความเพลิดเพลินเป็นส่วนใหญ่ เมื่อเด็กพัฒนาทางสังคมมากขึ้นสามารถเล่นรวมกลุ่มใหญ่ได้ดี การเล่นของเด็กจะมีระเบียบกฎเกณฑ์ข้อบังคับเพิ่มขึ้น มีการวางกติกาการเล่นและการ แข่งขันกับแพ้ชนะกัน (สมใจ ทิพย์ชัยเมธา. 2555: 169) ซึ่งเกมการศึกษาเป็นอุปกรณ์เครื่องช่วยสอนที่ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาสติปัญญา ในด้านการคิด การสังเกต การคิดหาเหตุผล เนื่องจากเกมการศึกษาแต่ละชุดจะมีวิธีเล่นโดยเฉพาะอาจจะเล่นคนเดียวหรือเล่นกลุ่ม และผู้เล่นสามารถตรวจสอบว่าเล่นถูกต้องหรือไม่ด้วย

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวกเพื่อพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยเป็นการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาให้กับเด็กได้ฝึกทักษะทางคณิตศาสตร์ ด้านการนับและด้านการรู้ค่าจำนวน จากการใช้เกมการศึกษาพื้นฐานการบวกทำให้เด็กมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินในการทำกิจกรรมกับเพื่อน ๆ มีทักษะทางคณิตศาสตร์เพิ่มมากขึ้นเริ่มจากการนับ การรู้ค่าของจำนวน แสดงกระบวนการเริ่มเข้าใจในคำสั่งที่ครูบอกมากขึ้นซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่างานวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางให้แก่ครูผู้สอนบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย พ่อแม่ผู้ปกครองที่พบปัญหาเกี่ยวกับเด็กนับไม่ได้ไม่รู้เกี่ยวกับจำนวนสามารถนำกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวกนี้ไปปรับเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวกและทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย
2. เพื่อสร้างและทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวกเพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวกเพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย

1.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 โรงเรียนบ้านกกไทร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 1 ห้องเรียน มีเด็กปฐมวัยรวมทั้งสิ้น 19 คน ชาย 12 คน หญิง 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก ดังนี้ ศึกษาแผนการจัดกิจกรรมชั้นอนุบาล 2 ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (กรมวิชาการ: 2560) เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างแผนรูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก จำนวน 20 แผน มีค่าเฉลี่ย 4.60 (S.D. = 0.07) อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด

2.2 การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก และคู่มือการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก จำนวน 4 ชุด มีค่าเฉลี่ย 4.97 อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด

2.3 แบบทดสอบวัดทักษะทางคณิตศาสตร์ จำนวน 2 ชุด ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย และเครื่องมือแบบทดสอบวัดทักษะทางคณิตศาสตร์ 2) สร้างแบบทดสอบทักษะทางคณิตศาสตร์ และคู่มือการวัดทักษะทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ใช้วัดทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยแบ่งเป็น 2 ด้าน ด้านการนับ 20 ข้อ ด้านการรู้ค่าจำนวน 20 ข้อ รวม 40 ข้อ นำแบบทดสอบทักษะทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย มาวิเคราะห์เป็นรายข้อ ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้ Γ_{KR-20} ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20 - 0.40 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

2.4 แบบความพึงพอใจของการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมิน มีค่าเฉลี่ย 4.42 (S.D. = 0.27) อยู่ในเกณฑ์มาก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบวัดทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากความพึงพอใจของการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 หาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทักษะทางคณิตศาสตร์โดยเปรียบเทียบคะแนนร้อยละก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก และทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย มีองค์ประกอบ 6 ด้านคือ (1) หลักการ (2) จุดประสงค์ (3) สารและกระบวนการ (4) กิจกรรมการเรียนรู้ (5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ (6) การวัดและประเมินผล

2. ผลการสร้างและทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก เพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

2.1 ผลการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก เพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย มีขั้นตอน (ASPC Model) ดังนี้ ขั้นที่ 1. ขั้นเตรียม (A: Arrange) ขั้นที่ 2. ขั้นแนะนำ (S: Suggest) ขั้นที่ 3. ขั้นปฏิบัติ (P: Perform) ขั้นที่ 4. ขั้นสรุป (C: Conclude)

2.2 ผลการหาคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก โดยภาพรวมค่าเฉลี่ย 4.60 (S.D. = 0.07) อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

2.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก เพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยภาพรวม ก่อนการจัดกิจกรรม มีค่าร้อยละเท่ากับ 61.18 ($\bar{X}$ = 24.47, S.D. = 2.20) หลังการจัดกิจกรรม มีค่าร้อยละเท่ากับ 94.61 ($\bar{X}$ = 37.84, S.D. = 1.57)

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก เพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.27)

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวกเพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยภาพรวม

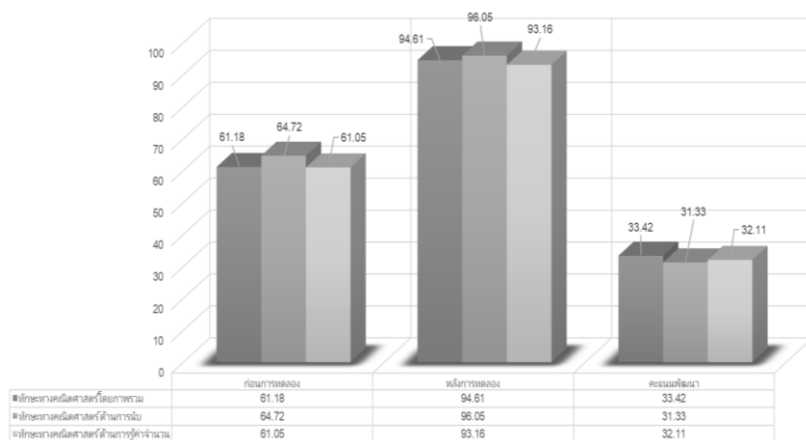
การทดลอง	N	K	$\bar{X}$	S.D.	P	D
ก่อนการทดลอง	19	40	24.47	2.20	61.18	33.42
หลังการทดลอง	19	40	37.84	1.57	94.61	

จากตารางที่ 1 แสดงว่าคะแนนก่อนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวกเพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย มีค่าร้อยละเท่ากับ 61.18 ($\bar{X}$ = 12.21, S.D. = 1.27) คะแนนหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวกเพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย มีค่าร้อยละเท่ากับ 94.61 ($\bar{X}$ = 18.63, S.D. = 1.16)

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวกเพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยแยกรายด้าน ดังนี้

ทักษะทางคณิตศาสตร์	ก่อนการทดลอง					หลังการทดลอง					D
	N	K	$\bar{X}$	S.D.	P	N	K	$\bar{X}$	S.D.	P	
1. ด้านการนับ	19	20	12.26	1.37	64.72	19	20	19.21	0.98	96.05	31.33
2. ด้านการรู้ค่าจำนวน	19	20	12.21	1.27	61.05	19	20	18.63	1.16	93.16	32.11

จากตารางที่ 2 แสดงผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวกเพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ด้านการนับ คะแนนก่อนการทดลองมีค่าร้อยละเท่ากับ 64.72 ($\bar{X}$ = 12.26, S.D. = 1.37) คะแนนหลังการทดลองมีค่าร้อยละเท่ากับ 96.05 ($\bar{X}$ = 19.21, S.D. = 0.98) ด้านการรู้ค่าจำนวน คะแนนก่อนการทดลองมีค่าร้อยละเท่ากับ 61.05 ($\bar{X}$ = 12.21, S.D. = 1.27) คะแนนหลังการทดลองมีค่าร้อยละเท่ากับ 93.16 ($\bar{X}$ = 18.63, S.D. = 1.16)

ภาพที่ 2 แสดงแผนภูมิการสร้างและทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม
เกมการศึกษาพื้นฐานการบวก

อภิปรายผล

จากรูปแบบการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก เพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย มีประเด็นนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก และทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเนื้อหาในแต่ละหัวข้อทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางในการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก ส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้ 1.) หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ทำให้ผู้วิจัยได้แนวคิดในเรื่องการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์เป็นการพัฒนาให้เด็กได้วิเคราะห์ แก้ไขปัญหา การคิดรวบยอด การจำแนก แยกแยะสิ่งต่าง ๆ เพื่อเด็กมีประสบการณ์ โดยสามารถแก้ไขปัญหาสิ่งต่างในชีวิตประจำวันได้ การจัดกิจกรรมทางคณิตศาสตร์ให้มีสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้ฝึกทดลองการแก้ไขปัญหา นั้น เป็นการปลูกฝังให้เด็กได้ กล้าคิดการแสดงออก ทดลองแก้ไขปัญหา คิดวิเคราะห์ การนับและการรู้ค่าจำนวน ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางคณิตศาสตร์ที่เหมาะสมกับช่วงอายุของเด็กในแต่ละวัย 2.) ผลจากการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้วิจัยได้แนวคิดในการกำหนดแบบแผนการจัดการเรียนรู้ หรือลักษณะ

เทคนิควิธีการสอนที่กำหนดขึ้น โดยจัดตามกรอบแนวคิด หลักการ ปรัชญา ทฤษฎี และความเชื่อโดยจัดองค์ประกอบการเรียนรู้ ของแผนการเรียนรู้ ให้มีความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบเพื่อ บรรลุตามจุดประสงค์ในการสอน โดยมีองค์ประกอบ 6 ด้านคือ (1) หลักการ (2) จุดประสงค์ (3) สารและกระบวนการ (4) กิจกรรมการเรียนรู้ (5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ (6) การวัด และประเมินผล 3.) จากการที่ได้ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก ทำให้ได้แนวคิดในการจัดกิจกรรมให้เด็กได้รู้จักสังเกตการนับและการรู้ค่าจำนวน การจัด กิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้โดยผ่านการเล่นที่ เกี่ยวกับทักษะทางคณิตศาสตร์เรื่องการนับและการรู้ค่าจำนวน โดยสามารถแบ่งออกได้ 4 ขั้นตอน (ASPC Model) ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม [A: Arrange] ขั้นที่ 2 ขั้นแนะนำ [S: Suggest] ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติ [P: Perform] ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป [C: Conclude] 4.) จากการที่ได้ ศึกษาทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ให้ให้ผู้วิจัยได้แนวคิดในทักษะทาง คณิตศาสตร์ว่า การเตรียมความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ จนถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ทาง คณิตศาสตร์ เริ่มด้วยการรู้จักการนับปากเปล่า การคำนวณ วิชาว่าด้วยการคำนวณหรือวิชา ที่ว่าด้วยการคิดเลข การนับและจำนวน การบอกตำแหน่ง การจำแนก เป็นความคิดรวบยอด เกี่ยวกับการนับและจำนวน เป็นการจดหมวดหมู่ การเปรียบเทียบ การรู้ค่าตัวเลข การ เพิ่มขึ้นหรือลดลงโดยจำแนกทักษะทางคณิตศาสตร์โดยควรเริ่มจากสิ่งที่ง่ายไปหายากเน้นสิ่ง ที่ใกล้ ตัวเด็กให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจากประสบการณ์ตรงผ่านสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ หลากหลาย แบ่งทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยออกเป็น 2 ด้านคือ (1) ด้านการ นับ หมายถึง การนับปากเปล่า บอกขนาดของกลุ่มที่มีขนาดเท่ากันโดยไม่ต้องนับ นับโดยใช้ ลำดับที่ นับจำนวนเพิ่มขึ้น นับเพื่อรู้จำนวนที่มีอยู่ การจดจำตัวเลข การนับและเข้าใจ ความหมายของจำนวน การใช้สัญลักษณ์แทนจำนวน ในเด็กปฐมวัยชอบการนับแบบท่องจำ โดยไม่เข้าใจความหมาย การนับแบบท่องจำนี้จะมีผลต่อเมื่อเชื่อมโยงกับจุดประสงค์ บางอย่าง เช่น การนับจำนวนเพื่อนในห้องเรียน นับขนมที่อยู่ในมือ (2) ด้านการรู้ค่าจำนวน หมายถึง ความสามารถในการนับ การแสดงค่าของจำนวนของสิ่งของ และสามารถระบุค่า ของจำนวนเป็นสัญลักษณ์ตัวเลข ให้เข้าใจความหมายของการรู้ค่าจำนวนตัวเลข ซึ่ง สอดคล้องกับทฤษฎีของแฮมมอนด์. (2555: 222). ให้ความหมายไว้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือสภาพลักษณะของการจัดเรียนรู้ ที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญซึ่งได้รับการจัดไว้ อย่าง เป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎีหลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ ประกอบด้วย

กระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งวิธี และเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้ สภาพการจัดการเรียนรู้นั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดที่ยึดถือ และยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2554: 145). ให้ความหมายไว้ว่า เกมการศึกษาเป็นของเล่นที่ช่วยให้ผู้เล่นเป็นผู้มีความสังเกตดี ช่วยให้มองเห็นได้ฟัง หรือคิดอย่างรวดเร็ว ซึ่งเกมการศึกษาจะต่างจากของเล่นอย่างอื่น แต่ละชุดจะมีวิธีเล่นโดยเฉพาะ อาจเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่ม ผู้เล่นสามารถตรวจสอบการเล่นว่าถูกต้องหรือไม่ เกมเป็นอุปกรณ์เครื่องช่วยสอนที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้พัฒนาสติปัญญาในด้านการคิด การสังเกต การคิดหาเหตุผล เนื่องจากเกมการศึกษาแต่ละชุด จะมีวิธีเล่น โดยเฉพาะ อาจเล่นคนเดียว หรือเป็นกลุ่ม และผู้เล่นสามารถตรวจสอบว่า เล่นถูกต้องหรือไม่ด้วยตนเอง รวมทั้งเด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสกับกล้ามเนื้อมือหลังจากเล่นเกมแล้ว เด็กก็จะเกิดความคิดรวบยอดในเรื่อง ๆ นั้นได้และยังสอดคล้องกับกมลรัตน์ กมลสุทธิ. (2555 : 53). ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยหมายถึง การมีประสบการณ์จากการเจริญชีวิตประจำวัน อาศัยประสบการณ์จริงในชีวิตประจำวันจึงช่วยเด็กปฐมวัยให้เกิดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้ง่ายดังนั้นเด็กปฐมวัยจึงควรได้รับการเรียนรู้และปลูกฝังทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์อย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อเด็กปฐมวัยจะสามารถเรียนรู้และค้นหาความรู้จากคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้องและแม่นยำในการคิด การสังเกต จำแนก เปรียบเทียบ และในการนับจำนวนปริมาณต่าง ๆ ต่อไปในอนาคต

2. ผลการสร้างและทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก เพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

2.1 ผลการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก เพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.6$, S.D. = 0.07) เนื่องจากผลการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก ได้รับการพัฒนาจากการที่ได้ศึกษา ทฤษฎี แนวคิด และหลักการที่สอดคล้องกับการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก เพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งทำให้ได้รูปแบบขั้นตอนการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอน (ASPC Model) ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม [A: Arrange] การนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยที่จะเริ่มทำกิจกรรม โดย การร้องเพลง กล่าวสวัสดีทักทายกัน สร้างข้อตกลง ขั้นที่ 2 ขั้นแนะนำ [S: Suggest] พร้อมการสนทนาร่วมกันระหว่างครู

และเด็กในแนวทางปฏิบัติกิจกรรม เพื่อกระตุ้นให้เด็กได้คิด ให้เด็กได้สังเกตกิจกรรม และ สอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรม ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติ [P: Perform] ครูนำเสนอเกม กำหนด กติกาการเล่นและอธิบายวิธีการเล่นเกมการศึกษา ตามหน่วยการเรียนรู้เพื่อให้สนุกกับ การเล่นเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก ครูสังเกตและคอยดูการเล่นของเด็กตลอดเวลา ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป [C: Conclude] ครูและเด็กร่วมกัน ทบทวนกิจกรรมการเล่นเกมการศึกษา และ สะท้อนความคิดของเด็กถึงการปฏิบัติกิจกรรมของแต่ละคนโดยการออกมานำเสนอสิ่งที่เรียน กันไปในวันนี้ เพื่อให้เด็กเกิดทักษะทางคณิตศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี แคมมณี. (2555: 222). ให้ความหมายไว้ว่า สภาพลักษณะของการจัดเรียนรู้ที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญซึ่ง ได้รับการจัดไว้ อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎีหลักการ แนวคิดหรือความเชื่อ ต่าง ๆ ประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งวิธี และเทคนิค การสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้ สภาพการจัดการเรียนรู้นั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการ หรือ แนวคิดที่ยึดถือ และยังสอดคล้องกับกิตติศักดิ์ เกตุนิติ. (2557: 72). ได้กล่าวว่า รูปแบบการ จัดการเรียนรู้ หมายถึง แบบแผนหรือโครงสร้างที่แสดงให้เห็น ถึงความสัมพันธ์ของปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อ รวมทั้งขั้นตอน วิธีและเทคนิค การจัดการเรียนรู้ที่ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมหรือคุณสมบัติตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ และยังสอดคล้องกับ นิยม กิมานุวัฒน์. (2559:28).ได้กล่าวว่า รูปแบบการสอน หมายถึง แบบแผนของการสอนที่ ครูผู้สอนได้ กำหนดขึ้น โดยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัด กระทำให้เกิดผล แก่ผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ในการสอนนั้น ๆ ไว้ อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก เพื่อ ส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเกม การศึกษาพื้นฐานการบวก เพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ระหว่าง ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก ซึ่งเด็กปฐมวัยมีทักษะทาง คณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก สูงขึ้นทั้งโดยรวม และ ทั้งเป็นรายด้าน ทั้งนี้เนื่องจากทักษะทางคณิตศาสตร์เป็นทักษะที่เด็กปฐมวัยจำเป็นต้องใช้ มากที่จะส่งผลให้เด็กหรือผู้เรียนพัฒนาในด้านอื่น ๆ และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดหา รจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก เพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็ก ปฐมวัย คือ การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวกเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้ฝึกการ

นับและการรู้ค่าจำนวน ในการเล่นเกมการศึกษา ได้เรียนรู้จากการเล่นเกมการศึกษา ได้ฝึกเล่นด้วยตนเอง เรียนรู้และทำกิจกรรมอย่างสนุกสนานนอกจากนี้ยังช่วยให้เด็กในทักษะทางคณิตศาสตร์ในแต่ละวัน ทั้งการนับและการรู้ค่าจำนวนในแต่ละสัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งทิพย์ ศรีสิงห์. (2560). ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยใช้เกมการศึกษาจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษา 2) ศึกษาระดับความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษา กลุ่มประชากร เป้าหมาย ได้แก่ เด็กปฐมวัยอายุ 3-4 ปี ที่ศึกษาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดวังสำโรง อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร หลังจากการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษา เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ซึ่งศรีสวัสดิ์ น่วมจะโป๊ะ. (2559). ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถทางการฟังของ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้ที่ได้รับการฝึกทักษะโดยใช้เกมการศึกษาและแบบฝึก พบว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ ที่ได้รับการฝึกทักษะโดยใช้เกม การศึกษา ชุดสี่เรขาคณิต ชุดเงาภาพ ชุดโดมิโน (ภาพต่อปลาย) และภาพตัดต่อและนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ได้รับการฝึกทักษะโดยใช้แบบฝึกหัดมีความสามารถทางการฟังสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสุภาวณิ ลายบัว. (2559). ได้ศึกษาการพัฒนาเกมการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนสาธิตอนุบาลราชมงคล เพื่อศึกษาและพัฒนาเกมการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์ และเพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของเกมการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนสาธิตอนุบาลราช การพัฒนาเกมการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์สำหรับ นักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนสาธิตอนุบาลราชมงคล หลังการจัดเกมการศึกษาสูงกว่าก่อนการจัดเกมการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

2.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก เพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยแยกออกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการนับ ด้านการรู้ค่าจำนวน โดยมีละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านการนับ พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก เพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ ด้านการนับ มีค่าร้อยละเท่ากับ 64.72 ($\bar{X}$ = 12.26, S.D.

= 1.37) หลังการจัดกิจกรรม มีค่าร้อยละเท่ากับ 96.05 ($\bar{X}$ = 19.21, S.D. = 0.98) ส่งผลให้มีคะแนนพัฒนาสูงขึ้นโดยมีค่าร้อยละเท่ากับ 31.33 แสดงให้เห็นว่าหลังการจัดกิจกรรม เกมการศึกษาเด็กมีการพัฒนาด้านการนับสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม เกมการศึกษา พื้นฐานการบวก การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก เป็นกิจกรรมที่สามารถดึงดูด ความสนใจเด็กปฐมวัยการทำกิจกรรมเกมการศึกษาและได้เรียนรู้การนับจากการที่ได้รับ พื้นฐานการบวกในแต่ละวัน ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จาก การทำกิจกรรมและเป็นการช่วยส่งเสริมให้เด็กมีทักษะทางคณิตศาสตร์ที่สูงขึ้น สอดคล้องกับ อัมพร เบญจพลพิทักษ์. (2557: 15-19). ได้กล่าวว่า การนับ (Counting) เป็นแนวคิด เกี่ยวกับการนับจำนวน ได้แก่การนับปากเปล่าบอกขนาดของกลุ่มที่มีเท่ากันโดยไม่ต้องนับ นับโดยใช้ลำดับที่ นับจำนวนเพิ่มขึ้น นับเพื่อรู้จำนวนที่มีอยู่การจดจำตัวเลข การนับและ เข้าใจความหมายของจำนวน การใช้สัญลักษณ์แทนจำนวน ในเด็กปฐมวัยชอบการนับแบบ ท่องจำโดยไม่เข้าใจความหมายการนับแบบท่องจำนี้มีความหมายต่อเนื่องเชื่อมโยงกับ จุดประสงค์บางอย่าง เช่น การนับจำนวนเพื่อนในห้องเรียน นับขนมที่มีอยู่ในมือ แต่การนับ ของเด็กอาจนับสับสนได้หากมีการจัดเรียงสิ่งของเสียใหม่ เมื่อเด็กเข้าใจเรื่องจำนวนแล้วเด็ก ปฐมวัยจึงจะสามารถเข้าใจการนับจำนวนอย่างมีความหมาย ซึ่งสรวงพร กุศลสง. (2552: 231). ได้กล่าวว่า คณิตศาสตร์มีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยในการส่งเสริมประสบการณ์ทาง คณิตศาสตร์เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพราะสภาพแวดล้อมในปัจจุบันเด็กต้องเรียนรู้และ มีความสัมพันธ์กับตัวเลขสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ขอบข่ายทางคณิตศาสตร์ เช่นการซื้อ สินค้า การเดินทาง ต้องใช้คณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้และการทำความเข้าใจ เกี่ยวกับตัวเลข จำนวนปริมาณ มาก-น้อย การลด เพิ่ม ซึ่งเป็น ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ที่จำเป็นจะต้องส่งเสริมให้เด็กในการเตรียมความพร้อมและการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัย สามารถ นำไปใช้ในชีวิตได้ และวิษญาพร อ่อนปุย. (2562: 137-140). ได้กล่าวว่า การนับเป็นการนับ ปากเปล่าโดยในวัยเด็กเป็นการนับแบบท่องจำ โดยยังไม่เข้าใจความหมายชัดเจน นับ ตามลำดับที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ 1-10 หรือมากกว่า เช่น การนับของเล่น การนับขนมที่มี อยู่ในมือ การนับดอกไม้ เป็นต้น

2. ด้านการรู้ค่าจำนวน พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการ บวก เพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ ด้านการรู้ค่าจำนวน มีค่าร้อยละเท่ากับ 61.05 ($\bar{X}$ = 12.21, S.D. = 1.27) หลังการจัดกิจกรรม มีค่าร้อยละเท่ากับ 93.16 ($\bar{X}$ = 18.63, S.D.

= 1.16) ส่งผลให้มีคะแนนพัฒนาสูงขึ้นโดยมีค่าร้อยละเท่ากับ 32.11 แสดงให้เห็นว่าหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาเด็กมีการพัฒนาด้านการรู้ค่าจำนวนสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก เป็นกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจเด็กปฐมวัยและได้เรียนรู้การรู้ค่าจำนวน จากการที่ได้รับพื้นฐานการบวกในแต่ละวัน ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จากการทำกิจกรรมและเป็นการช่วยส่งเสริมให้เด็กมีทักษะทางคณิตศาสตร์ที่สูงขึ้น สอดคล้องกับบุญจิรา เหล็กกล้า. (2561). ได้กล่าวว่าความสามารถในการนับเพิ่มทีละหนึ่งตามลำดับ 1-20 เช่น กระจาย 14 ตัว หมายถึง กระจายมีจำนวน 14 ตัว ซึ่งขวัญหทัย สมจิตต์. (2557). ได้กล่าวว่า การใช้กิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะคณิตศาสตร์การบอกค่าจำนวน 1-5 ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ในการบอกค่าของจำนวน 1-5 ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นอนุบาล 1 จำนวน 12 คนโรงเรียนบ้านหนองแม่แตง (ธรรมศาสตร์อาสา) อำเภอโพนงาม จังหวัดกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2556 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา ประเมินความสามารถในการรู้ค่าจำนวน 15 โดยใช้เกมการศึกษา เกมจับคู่ตัวเลขกับตัวเลข เกมจับคู่ตัวเลขกับจำนวน แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในงานวิจัย การแจกแจงความถี่ ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การตัดสินในการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ในการบอกค่าของจำนวน 1-5 ตามที่กำหนดไว้จำนวน 6 คน นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การตัดสินในการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ในการบอกค่าของจำนวน 1-5 ตามที่กำหนดไว้จำนวน 7 คน (2) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนปฐมวัยที่เรียนด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะคณิตศาสตร์การบอกค่าจำนวน 1-5 มีความชอบเกมจับคู่ตัวเลขกับตัวเลขและเกมจับคู่ตัวเลขกับจำนวน จำนวน 11 คน และวราภรณ์ วราหน. (2556). ได้กล่าวว่า เพื่อเปรียบเทียบพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับการเล่นเกมการศึกษาลอตโต พบว่าทักษะทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยหลังการทำกิจกรรมเกมการศึกษา ลอตโตรวมและรายด้านคือ ด้านการสังเกตเปรียบเทียบ ด้านการจัดหมวดหมู่ ด้านการเรียงลำดับ ด้านการรู้ค่าจำนวน สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลความพึงพอใจของการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวกเพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมาก

($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.19) ด้านครูผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.67, S.D. = 0.00) ด้านสื่อการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.19) ด้านผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.19)

เพราะฉะนั้นความพึงพอใจของการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวกเพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ใช้ได้เป็นอย่างดีเพราะเกณฑ์อยู่ในระดับมาก และระดับมากที่สุด ในแต่ละด้าน และความพึงพอใจของการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวกเพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นอย่างไร ใช้ได้ดีหรือไม่ มีกระบวนการดีหรือไม่ ผลออกมาว่าพึงพอใจและสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการศึกษาในเรื่องวิจัยที่ทำขึ้นหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับ บุญชู สนั่นเสียง. (2557: 438). ได้กล่าวว่า กิจกรรมเกมการศึกษา (Didactic Game) เป็นอุปกรณ์เครื่องช่วยสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความพอใจและความสนุกสนาน อีกทั้งยังท้าทายที่จะให้เด็กเล่นเสมอ ช่วยให้เด็กมีความพร้อมในทุก ๆ ด้านแต่ที่เน้นเฉพาะ คือ สถิติปัญหา เด็กได้ฝึกใช้ประสาทสัมผัสกับกล้ามเนื้อ ฝึกสังเกต เปรียบเทียบในเรื่องรูปทรง จำนวน ประเภทและฝึกคิดหาเหตุผล และยังสอดคล้องกับวิจัยของวรรณิ วัฒนสวัสดิ์. (2554: 27). ได้กล่าวว่า ความสำคัญเกมการศึกษาเป็นสื่อที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้เป็นอย่างดี และตอบสนองความต้องการของเด็กในหลาย ๆ ด้านเป็นพื้นฐานในการเตรียมความพร้อมรวมทั้งเป็นพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และภาษา เด็กได้รู้จักการจัดหมวดหมู่ การแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดความพร้อมทางการเรียนในระดับชั้นต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก ควรมีการคำนึงถึงการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับทักษะคณิตศาสตร์ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และความเหมาะสมกับเด็ก
2. การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก สามารถส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ของเด็กได้หลายด้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การปรับปรุง การใช้กิจกรรมของผู้จัดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเหมาะสมกับวัยของเด็ก
3. การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาพื้นฐานการบวก โดยมีขั้นตอน ASPC Model ที่ไปใช้งาน ดังนี้ 1) ขั้นเตรียม 2) ขั้นแนะนำ 3) ขั้นปฏิบัติ 4) ขั้นสรุป สามารถปรับปรุงและนำขั้นตอนไปใช้ในการจัดกิจกรรมต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ กมลสุทธิ. (2555). **ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวมอนเตสซอรี**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิตติศักดิ์ เกตุนิติ. (2557). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ B-R-A-I-N เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการคิดวิจารณ์ของเด็ปฐมวัย**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. สาขาวิชาการศึกษามัธยมศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ขวัญหทัย สมจิตต์. (2557). **การใช้เกมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะคณิตศาสตร์การบอกจำนวน 1-5 ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1**. โรงเรียนบ้านหนองแม่แตง (ธรรมศาสตร์อาสา) สปป. กำแพงเพชร เขต 1.
- เชวง ช้อนบุญ. (2554). **“การพัฒนาเกมการศึกษาเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียน ระดับชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนสาธิตอนุบาลราชวมงคล.”** วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ทศนา แหมมณี. (2555). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิยม กิมาวัฒน์. (2559). **การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดเชิงระบบสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา
- นุจิรา เหล็กกล้า. (2561). **การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์โดยใช้เกมการศึกษาของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบางแก้ว**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- รุ่งทิพย์ ศรีสิงห์. (2560). **การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยใช้เกมการศึกษา**. สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.

- บุญชู สนั่นเสียง. (2557). “การจัดประสบการณ์เพื่อฝึกการสังเกตและการใช้เหตุผลแก่เด็กปฐมวัย,” ในเอกสารการสอนชุดวิชา การเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตระดับปฐมวัย (พิมพ์ครั้งที่ 5). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วรรณิ วัฒนสวัสดิ์. (2554). “การพัฒนาเกมการศึกษาเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนสาธิตอนุบาลราชวมงคล.” วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วรารณ วราหน. (2556). ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการปั้นกระดาษ. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิญญาพร อ่อนปูย.(2562). เอกสารประกอบการสอน คณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ศรีสวัสดิ์ น่วมจะโป๊ะ. (2559). “การพัฒนาเกมการศึกษาเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียน ระดับชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนสาธิตอนุบาลราชวมงคล.”วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุภาวณี ลายบัว. (2559). การพัฒนาเกมการศึกษาเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนสาธิตอนุบาลราชวมงคล. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สมใจ ทิพย์ชัยเมธา. (2555). การเล่นเกมสำหรับเด็กปฐมวัย.ในสื่อการเรียนระดับปฐมวัยวัยศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สรวงพร กุศลส่ง. (2552). วิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย. เพชรบูรณ์: ดิถีการพิมพ์
- สรวงพร กุศลส่ง. (2553). เอกสารประกอบการสอน รายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย. คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2554). การพัฒนาเกมการศึกษาเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์สำหรับ นักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนสาธิตอนุบาลราชวมงคล. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). กรุงเทพฯ : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- อัมพร เบญจพลพิทักษ์. (2557). การเตรียมความพร้อมทักษะพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ในเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สถาบันราชานุกูลกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.

การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

THE DEVELOPMENT OF COMPETENCY INDICATORS RESEARCHER OF RAJABHAT UNIVERSITY IN NORTHEAST

พิมลพรรณ ศรีภูธร* และ เอกราช ดีนาง

Pimonparn Sriputhorn* and Exkarach Deenang

สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Udonthani Rajabhat University

Received: 30 May 2022

Accepted: 25 June 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 11 แห่ง โดยใช้อัตราส่วนระหว่างจำนวนตัวอย่างต่อจำนวนตัวแปร 20 : 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามปลายปิด จำนวน 15 ตัวแปร ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ 312 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second order confirmatory factor analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลสมการโครงสร้างสมรรถนะการวิจัยของอาจารย์กับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวนทั้งสิ้น 15 ตัวแปร โดยตัวแปรมีค่าระหว่าง 1 ถึง 4 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 ถึง 3.42 เมื่อพิจารณาที่ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) พบว่า ค่าความเบ้ (Skewness) มีค่าอยู่ในช่วง -0.49 ถึง 0.37 ซึ่งมีค่าไม่เกิน ± 2 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 (Hair et. al, 2006) และจากการพิจารณาค่า

ความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรต่างๆ พบว่ามีค่าอยู่ในช่วง -1.40 ถึง -0.03 ซึ่งมีค่าไม่เกิน ± 2 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Kline, 2005: 50) และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า ตัวแปรที่สังเกตได้ทุกตัวในแต่ละด้าน มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีความกลมกลืนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาได้จากค่า Chi-Square /df=1.561 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2.00, ค่า GFI=0.952, AGFI=0.929 มีค่ามากกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ 0.90 ค่า RMR=0.026 และค่า RMSEA=0.042 โดยมีค่า Factor Loading อยู่ระหว่าง 0.47 ถึง 0.87 จึงสามารถสรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย ด้านความรู้การวิจัย (KNO) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 5 ตัวแปร 2) ตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย ด้านทักษะการวิจัย (SKI) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 5 ตัวแปร และ 3) ตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย ด้านคุณลักษณะและแรงจูงใจ (TRA) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 5 ตัวแปร

คำสำคัญ: การพัฒนาตัวบ่งชี้, สมรรถนะนักวิจัย

Abstract

This research aims to study and develop researcher competency indicators of Rajabhat University in the northeast and examined the consistency of the researcher competency indicator model of Rajabhat University in the northeast. The sample consisted of lecturers at 11 Rajabhat Universities in the northeastern region by using the ratio between the number of samples to the number of variables at a ratio of 20:1. The research instrument was a closed-ended questionnaire with 15 variables. Data were collected by 312 people. Data were analyzed by average Standard deviation and confirmatory factor analysis (CFA) by Second order confirmatory factor analysis. To examine the structural validity of the teacher's research competency structural equation model with empirical data.

The results of the research revealed that the indicators of the researcher competency of Rajabhat University in the northeast There were a total of 15 variables, of which the variables were between 1 and 4, with mean values of 2.84 to 3.42. When considering Skewness, Kurtosis, it was found that Skewness was in the range - 0.49 to 0.37, with values not exceeding ± 2 , were considered acceptable at the 0.05 confidence level (Hair et. al, 2006) and by considering the Kurtosis values of the variables. found that the value was in the range -1.40 to -0.03, with values not exceeding ± 2 , were considered acceptable (Kline, 2005: 50) and the Pearson correlation coefficient analysis found that all observed variables in each aspect have a positive correlation with statistical significance at 0.01. The results of the researcher competency indicator analysis of Rajabhat University In the northeastern region, it was found that there was harmony in line with the empirical data. which was determined from the value $\chi^2/df=1.561$ which is less than 2.00, GFI=0.952, AGFI=0.929 is greater than the benchmark of 0.90, RMR=0.026 and RMSEA=0.042 with Factor Loading in between 0.47 to 0.87, it can be concluded that Researcher Competency Indicator Rajabhat University in the northeastern region consisted of 3 components: 1) Researcher Competency Indicators Research knowledge (KNO) consisted of 5 observable variables. 2) Researcher Competency Indicators. Research skills (SKI) consisted of 5 observable variables and 3) researcher competency indicators. Characteristics and motivation (TRA) consisted of 5 observable variables.

Keywords: Development indicators, Researcher competency

บทนำ

การวิจัยเปรียบเสมือนเครื่องมือของมนุษย์ที่ช่วยให้โลกเจริญก้าวหน้า สามารถพัฒนาสิ่งต่าง ๆ รอบตัวให้มีความเจริญรุ่งเรือง อีกทั้งการวิจัยยังช่วยให้ค้นพบสิ่งต่างๆ และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ช่วยแก้ปัญหาประเด็นที่น่าสงสัยจนนำไปสู่ความรู้ นอกจากนี้การวิจัยทำให้สาขาความรู้ในแต่ละศาสตร์ อาทิ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์สามารถหาคำตอบ ทำความเข้าใจ และนำไปอธิบายให้แก่มนุษย์ในสังคมได้ ดังนั้น การพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าของมนุษยชาติจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรความรู้ และเทคโนโลยี เช่นเดียวกับการนำไปสู่การพัฒนาและความเจริญก้าวหน้า จำเป็นต้องใช้การวิจัย การใช้เครื่องมือที่เรียกว่า “การวิจัย” ให้เกิดประโยชน์ได้นั้นต้องอาศัยบุคคลที่มีทักษะความรู้ ความสามารถ เพราะการวิจัยเป็นวิธีการค้นหาคำตอบที่อาศัยหลักวิชาการ ความคิดเชิงระบบ และวิจารณญาณในการตีความคำตอบ ดังนั้นการวิจัยจึงจำเป็นต้องมีผู้ที่มีทักษะ ความชำนาญ ความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี ซึ่งผู้ที่ใช้การวิจัยด้วยทักษะความชำนาญ ความรู้และประสบการณ์คือ “นักวิจัย” เพราะฉะนั้นนักวิจัยจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาของประเทศให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ สร้างความยั่งยืนของการแข่งขันในระยะยาว และนำไปสู่ทางวิชาการแห่งอนาคตของประเทศ

ปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลยุทธ์หลักในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) นำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมได้ชัดเจนตามเป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ โดยแนวโน้มดังกล่าวสอดคล้องกับ นโยบายและยุทธศาสตร์องค์กร (พ.ศ. 2560-2564) สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (2560) ที่มุ่งพัฒนาความเป็นผู้นำด้านการวิจัยและนวัตกรรม อีกทั้งมุ่งใช้การวิจัยและพัฒนาเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้ประเทศไทยพัฒนามาบนพื้นฐานการวิจัยและนวัตกรรม โดยการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีจากงานวิจัยและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านสังคมและเศรษฐกิจ สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและสังคม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศไทย 4.0 ที่เน้นเกษตรกรรมสมัยใหม่ และอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยี ซึ่งขับเคลื่อนด้วยวิจัยและนวัตกรรมนำพาประเทศให้หลุดพ้นจากประเทศรายได้

ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูงในอนาคต ภายใต้ระบบวิจัยแบบบูรณาการ ที่มีความเข้มแข็ง มีเอกภาพ และมีประสิทธิภาพ เพื่อนำสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ของแผนการขับเคลื่อนและปฏิรูประบบวิจัยแบบบูรณาการของประเทศ และยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ 20 ปี (2561-2580) สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (2561) มีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศให้รองรับการเปลี่ยนแปลงและพลิกโฉมอย่างฉับพลันอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านโอกาสของประเทศและความท้าทายข้างหน้า จึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมที่จะทำให้ประเทศสามารถสร้างและเก็บเกี่ยวคุณค่าและมูลค่าต่าง ๆ รวมทั้งสร้างขีดความสามารถให้กับสังคมในระยะยาวได้ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านการวิจัยและนวัตกรรมในระดับโลก และขับเคลื่อนสังคมและเศรษฐกิจ สู่ความมั่นคง มั่งคั่ง อย่างยั่งยืน

สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจหลักในการจัดการเรียนการสอน การบริการวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการวิจัย ซึ่งการวิจัยมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมภารกิจหลัก สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษาไทยของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) โดยได้เล็งเห็นว่าควรเร่งสร้างนักวิจัยมืออาชีพในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งการเพิ่มสิทธิบัตรให้เกิดขึ้นในสถาบัน อุดมศึกษา อีกทั้งจากการจัดอันดับมหาวิทยาลัยในเอเชีย ปี ค.ศ. 2000 เกณฑ์ในการจัดอันดับให้ความสำคัญกับคุณภาพของงานวิจัย (Research Quality) ถึงร้อยละ 60 หากมหาวิทยาลัยต้องรับการประเมินคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานอื่น และ สกอ. ได้กำหนดตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะนักวิจัยไว้ด้วย

ตัวบ่งชี้สมรรถนะ เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของนักวิจัยที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จในการดำเนินงานวิจัยให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ จึงจำเป็นจะต้องมีเครื่องมือหรือเกณฑ์ที่จะบ่งบอกสภาพหรือสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการ ขีดความสามารถและผลการปฏิบัติงานในลักษณะใดลักษณะหนึ่งจะนำไปสู่สารสนเทศทางการจัดการเรียนรู้ของนักวิจัยที่มีคุณภาพ การพัฒนาตัวบ่งชี้เป็นวิธีการเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จได้ตรงตามสถานการณ์ที่เป็นจริงมากที่สุดนั้น นับเป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาที่เน้นข้อมูลเชิงประจักษ์ ควรจะต้องพัฒนาตัวบ่งชี้ให้ครบทุกมิติของคุณลักษณะที่ต้องการศึกษาและมีกระบวนการพัฒนาที่มีความตรง ความถูกต้อง ตัวบ่งชี้ที่ดีต้องบ่งชี้ได้ตามคุณลักษณะที่ต้องการวัดอย่างถูกต้องแม่นยำ กล่าวคือ ชีวัดได้ตรง ประเด็นและมีความเป็นตัวแทนคุณลักษณะที่มุ่งวัด มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ต้องบ่งชี้

คุณลักษณะที่มุ่งวัดได้น่าเชื่อถือ คงเส้นคงวา หรือบ่งชี้ได้คงที่เมื่อทำการวัดซ้ำในช่วงเวลาเดียวกัน ความเป็นกลาง (Neutrality) ปราศจากความลำเอียง (Bias) ไม่น้อมเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่ขึ้นำโดยการเน้นการบ่งชี้เฉพาะลักษณะความสำเร็จ หรือความล้มเหลว หรือความไม่ยุติธรรม มีความไว (Sensitivity) คุณลักษณะที่มุ่งวัด สามารถแสดงความผันแปรหรือความแตกต่างระหว่างหน่วยวิเคราะห์ได้อย่างชัดเจน โดยตัวบ่งชี้จะต้องมีมาตรและหน่วยวัดที่มีความละเอียด และมีความสะดวกในการนำไปใช้ (Practicality) เก็บข้อมูลง่าย (Availability) สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตรวจ นับ วัด หรือสังเกตได้ง่าย แปลความหมายง่าย (Interpretability) และสามารถสร้างเกณฑ์ตัดสินคุณภาพได้ง่าย (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2550: 84-86) ตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพจึงเป็นการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมและสามารถระบุหรือบ่งบอกสมรรถนะของนักวิจัยได้ดีและมีประสิทธิภาพ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ว่าตัวบ่งชี้ใดบ้างจะเป็นตัวบ่งชี้วัดความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคล รวมไปถึงความสามารถ หรือทักษะที่นักวิจัยได้ฝึกฝนและปฏิบัติมาอย่างเชี่ยวชาญ ซึ่งคุณลักษณะและความสามารถดังกล่าว นั้น จะช่วยส่งเสริมให้นักวิจัยสามารถนำออกมาใช้เพื่อปฏิบัติงานวิจัยในสาขาของตนเองหรือที่รับผิดชอบได้จนเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายและแผนงานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ผลงานดังกล่าวสามารถนำไปใช้หรือเพิ่มพูนความรู้ในสาขาให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างแท้จริง และทำให้อาจารย์ผู้สอนสามารถประเมินได้ว่าตนมีคุณลักษณะเป็นนักวิจัยในระดับใด หรือควรจะพัฒนาในด้านใดบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

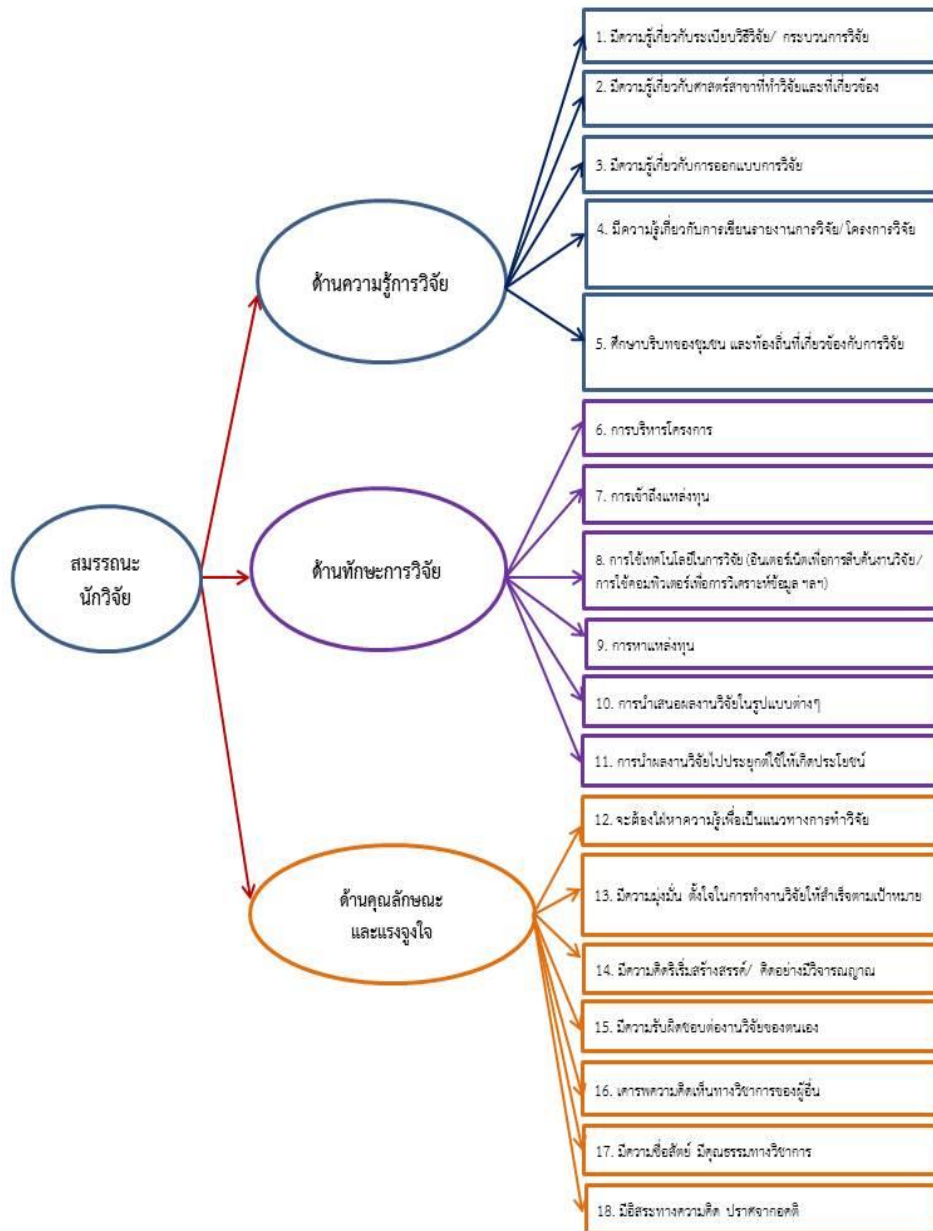
1. เพื่อศึกษาและพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สมมุติฐานการวิจัย

ตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มีความสอดคล้อง กับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ
สมรรถนะนักวิจัย มาสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะนักวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) สมรรถนะด้านความรู้การวิจัย ได้แก่ นักวิจัย
จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย/กระบวนการวิจัย นักวิจัยต้องมีความรู้เกี่ยวกับ
ศาสตร์สาขาที่ทำวิจัยและที่เกี่ยวข้อง นักวิจัยต้องมีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบการวิจัย
นักวิจัยต้องมีความรู้เกี่ยวกับการเขียนรายงานการวิจัย/โครงการวิจัย การทำวิจัยจำเป็นต้อง
ศึกษาบริบทของชุมชน และท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย 2) สมรรถนะด้านทักษะการวิจัย
ได้แก่ ทักษะการบริหารโครงการ ทักษะการเข้าถึงแหล่งทุน ทักษะการใช้เทคโนโลยีในการ
วิจัย (อินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้นงานวิจัย/การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ฯลฯ)
ทักษะการหาแหล่งทุน ทักษะการนำเสนอผลงานวิจัยในรูปแบบต่างๆ ทักษะการนำผลงาน
วิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ 3) สมรรถนะด้านคุณลักษณะและแรงจูงใจ ได้แก่ จะต้อง
ใฝ่หาความรู้เพื่อเป็นแนวทางการทำวิจัยอยู่เสมอ นักวิจัยต้องมีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการทำงาน
วิจัยให้สำเร็จตามเป้าหมาย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ นักวิจัยต้องม
ีความรับผิดชอบต่องานวิจัยของตนเอง ควรเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่นอยู่เสมอ
มีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรมทางวิชาการ มีอิสระทางความคิด ปราศจากอคติ ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย และตรวจสอบ ความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร รายงานการวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะนักวิจัย 2) นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อสร้างเป็นข้อคำถามที่มีลักษณะสัมพันธ์กับสมรรถนะนักวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 11 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี และมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร รวม 4,584 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 11 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี และมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จำนวน 300 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามสมรรถนะการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert) โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะนักวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยครอบคลุมสมรรถนะนักวิจัย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้การวิจัย ด้านทักษะการวิจัย และด้านคุณลักษณะและแรงจูงใจ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประสานงานกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 11 แห่ง เพื่อการเก็บข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยยื่นขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งถึงผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 11 แห่ง เพื่อขออนุญาต ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักวิจัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 11 แห่ง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ ขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับภายใน 2 สัปดาห์

3.3 ดำเนินการติดตามเก็บแบบสอบถามคืน และนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคือมาตรวจสอบจำนวนแบบสอบถาม และความถูกต้องสมบูรณ์ของคำตอบ สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ผู้วิจัยยังไม่ได้รับคืน ผู้วิจัยจะประสานทางโทรศัพท์เพื่อขอเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

3.4 เมื่อได้แบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์ทุกฉบับมาให้คะแนนตามน้ำหนักที่กำหนดไว้ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.5 นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานการวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) เพื่อดูลักษณะการกระจายและการแจกแจงของตัวแปรแล้วคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบลักษณะความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างและลักษณะการแจกแจงของตัวบ่งชี้สำหรับใช้พิจารณาความเหมาะสมของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลผลและวิเคราะห์หาค่า สถิติที่เกี่ยวข้อง

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อสรุปว่าตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 3 ตัวบ่งชี้ 15 ตัวแปรสังเกตได้ ดังนี้

1.1 ด้านความรู้การวิจัย ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร คือ นักวิจัยจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย/กระบวนการวิจัย นักวิจัยต้องมีความรู้เกี่ยวกับศาสตร์สาขาที่ทำวิจัยและที่เกี่ยวข้อง นักวิจัยต้องมีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบการวิจัย นักวิจัยต้องมีความรู้เกี่ยวกับการเขียนรายงานการวิจัย/ โครงการวิจัย และการทำวิจัยต้องศึกษาบริบทของชุมชน และท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1.2 ด้านทักษะการวิจัย ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร คือ ทักษะการบริหารโครงการ ทักษะการเข้าถึงแหล่งทุน ทักษะการใช้เทคโนโลยีในการวิจัย (อินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้นงานวิจัย/การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ฯลฯ) ทักษะการนำเสนอผลงานวิจัยในรูปแบบต่างๆ และทักษะการนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

1.3 ด้านคุณลักษณะและแรงจูงใจ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร คือ นักวิจัยจะต้องใฝ่หาความรู้เพื่อเป็นแนวทางการทำวิจัยอยู่เสมอ นักวิจัยต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานวิจัยให้สำเร็จตามเป้าหมาย นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่องานวิจัยของตนเอง นักวิจัยควรเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่นอยู่เสมอ และนักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรมทางวิชาการ

2. ความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตัวบ่งชี้สมรรถนะการวิจัยของนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

2.1 ความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) อันดับที่ 1 (First Order) ของตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านความรู้การวิจัย (Knowledge) มีความกลมกลืนสอดคล้องกัน พิจารณาได้จากค่า P Value=0.774 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่า Chi-Square/ df=0.256 ที่มีค่าน้อยกว่า 2 ค่าดัชนีรากขอค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน RMR=0.003 มีค่าเข้าใกล้ 0 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน

GFI=0.999 มีค่าใกล้ 1 และมากกว่า 0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว AGFI=0.996 มีค่าเข้าใกล้ 1 มากกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ 0.90 และค่า RMSEA=0.000 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ทุกค่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด โมเดลตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้ในด้านเดียวกันเป็นผลบวก โดยมีค่า Factor Loading อยู่ระหว่าง 0.87 ถึง 0.87 ซึ่งค่า Factor Loading ของทุกตัวแปรสังเกตได้มากกว่า 0.30 ทุกตัวแปร ถือว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ยอมรับได้

2.2 ความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) อันดับที่ 1 (First Order) ของตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านทักษะการวิจัย (Research skill) มีความกลมกลืนสอดคล้องกัน พิจารณาได้จากค่า P Value=0.164 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่า Chi-Square /df=1.107 ที่มีค่าน้อยกว่า 2 ค่าดัชนีรากขอค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน RMR=0.009 มีค่าเข้าใกล้ 0 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน GFI=0.993 มีค่าใกล้ 1 และมากกว่า 0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว AGFI=0.967 มีค่าเข้าใกล้ 1 มากกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ 0.90 และค่า RMSEA=0.047 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ทุกค่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด โมเดลตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้ในด้านเดียวกันเป็นผลบวก โดยมีค่า Factor Loading อยู่ระหว่าง 0.77 ถึง 0.93 ซึ่งค่า Factor Loading ของทุกตัวแปรสังเกตได้มากกว่า 0.30 ทุกตัวแปร ถือว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ยอมรับได้

2.3 ความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) อันดับที่ 1 (First Order) ของตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านคุณลักษณะและแรงจูงใจ (Traits and motives) มีความกลมกลืนสอดคล้องกัน พิจารณาได้จากค่า P-Value=0.326 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่า Chi-Square/df=1.154 ที่มีค่าน้อยกว่า 2 ค่าดัชนีรากขอค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน RMR=0.007 มีค่าเข้าใกล้ 0 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน GFI=0.996 มีค่าใกล้ 1 และมากกว่า 0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว AGFI=0.978 มีค่าเข้าใกล้ 1 มากกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ 0.90 และค่า

RMSEA=0.022 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ทุกค่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด โมเดลตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้ในด้านเดียวกันเป็นผลบวก โดยมีค่า Factor Loading อยู่ระหว่าง 0.51 ถึง 0.86 ซึ่งค่า Factor Loading ของทุกตัวแปรสังเกตได้มากกว่า 0.30 ทุกตัวแปร ถือว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ยอมรับได้

3. ความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) อันดับที่ 2 (Second Order) ของตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความกลมกลืนสอดคล้องกัน พิจารณาได้จากค่า P-Value=0.002 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด แต่มีค่า Chi-Square/df เท่ากับ 1.561 ซึ่งน้อยกว่า 2.00 และอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้จึงผ่านเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้ยังมีค่า RMR ที่ระดับ 0.026 และมีค่า RMSEA ที่ระดับ 0.042 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด มีค่า AGFI เท่ากับ 0.929 และมีค่า GFI เท่ากับ 0.952 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.90 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้น เมื่อพิจารณาดัชนีที่วัดได้ความสอดคล้องในหลายตัวชี้วัดร่วมกัน จึงสามารถสรุปได้ว่า โมเดลตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้ในด้านเดียวกันเป็นผลบวก โดยมีค่า Factor Loading อยู่ระหว่าง 0.47 ถึง 0.87 ซึ่งค่า Factor Loading ของทุกตัวแปรสังเกตได้มากกว่า 0.30 ทุกตัวแปร ถือว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

อภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ทำให้ได้ตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ 15 ตัวแปรสังเกตได้ ได้แก่ ด้านความรู้การวิจัย ด้านทักษะการวิจัย และด้านคุณลักษณะและแรงจูงใจ ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ McClelland (1973) ที่กล่าวว่า สมรรถนะ คือ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคล ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านความรู้การวิจัย พบว่าเป็นตัวบ่งชี้ที่ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร ได้แก่ นักวิจัยจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย/ กระบวนการวิจัย นักวิจัยต้องมี

ความรู้เกี่ยวกับศาสตร์สาขาที่ทำวิจัยและที่เกี่ยวข้อง นักวิจัยต้องมีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบการวิจัย นักวิจัยต้องมีความรู้เกี่ยวกับการเขียนรายงานการวิจัย/ โครงการวิจัย และการทำวิจัยต้องศึกษาบริบทของชุมชน และท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปรีดา เบญจการ (2548) ที่ได้ศึกษาการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนในกระบวนการพัฒนาการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูโดยกำหนดความสามารถในการวิจัยคือความรู้พื้นฐานด้านระเบียบวิธีวิจัยมี 3 ด้าน คือ ด้านระเบียบวิธีวิจัย ด้านการวางแผนการวิจัยและด้านการเขียนรายงานการวิจัย และผลการศึกษาของ ขวัญดาว แจ่มแจ้ง และคณะ (2556) ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง พบว่า อาจารย์ควรมีความรู้เกี่ยวกับ บริบทมหาวิทยาลัยราชภัฏและพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภารกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมชุมชนท้องถิ่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏ สอดคล้องกัน รวมทั้งผลการศึกษาของ พิมพ์วิมล สุวรรณโณ (2560) ได้ศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคใต้ พบว่า สมรรถนะการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคใต้ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้การวิจัย ทักษะการวิจัย คุณลักษณะและแรงจูงใจ

2. ด้านทักษะการวิจัย พบว่าเป็นตัวบ่งชี้ที่ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร ได้แก่ ทักษะการบริหารจัดการโครงการ ทักษะการเข้าถึงแหล่งทุน ทักษะการใช้เทคโนโลยีในการวิจัย (อินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้นงานวิจัย/การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ฯลฯ) ทักษะการนำเสนอผลงานวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ ทักษะการนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Boyatzis (1982) กล่าวว่า สมรรถนะแบ่งเป็น 2 ประเภท คือสมรรถนะขอบเขตทั่วไปและสมรรถนะเชิงจัดการซึ่งเป็นวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ที่จะช่วยให้สามารถ ดำเนินงานในความรับผิดชอบได้ดีกว่าปกติหรือดีขึ้นกว่าปกติ เช่นเดียวกับ อารณ ภูวิทย์พันธุ์ (2550) กล่าวว่า สมรรถนะในการจัดการ (Managerial competency) หมายถึง ความสามารถในการจัดการซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงทักษะในการบริหารและจัดการต่าง ๆ โดยจะแตกต่างกันตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ (Role based) และองค์ประกอบคุณลักษณะและแรงจูงใจ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ คุณลักษณะนักวิจัย จรรยาบรรณนักวิจัย และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์การวิจัย

3. ด้านคุณลักษณะและแรงจูงใจ พบว่าเป็นตัวบ่งชี้ที่ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร ได้แก่ การเฝ้าหาความรู้เพื่อเป็นแนวทางการทำวิจัยอยู่เสมอ นักวิจัยต้องมีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการทำงานวิจัยให้สำเร็จตามเป้าหมาย นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่องานวิจัยของตนเอง ควรเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่นอยู่เสมอ มีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรมทางวิชาการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นิศา ชูโต (2548) ได้สรุปคุณสมบัติที่สำคัญของผู้ที่เป็นนักวิจัยไว้ว่า นักวิจัยหรือผู้ที่ประสบความสำเร็จในงานวิจัยจะมีบุคลิกภาพที่มุ่งมั่นและมีแรงขับเคลื่อนทางอารมณ์ ผลการศึกษาของ สุวิมล ว่องวานิช (2548) ที่พบว่า สมรรถภาพการวิจัยและประเมิน ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญคือ ทักษะการวิจัยและประเมินธรรมจริยาด้านการวิจัยและประเมิน ซึ่งหมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคลที่จำเป็นต่อการทำวิจัยและประเมินจนสำเร็จ และจรรยาบรรณการวิจัยและประเมิน ซึ่งหมายถึง การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หลักการและหลักธรรม สอดคล้องกับ สุวิมล ติรกานันท์ (2549) ที่กล่าวว่างานวิจัยจะมีคุณภาพ นักวิจัยมีส่วนสำคัญซึ่งส่วนสำคัญหนึ่งก็คือ จรรยาบรรณของนักวิจัยรวมทั้งผลการศึกษาของ พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ (2560) ได้ศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคใต้ พบว่า สมรรถนะการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคใต้ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้การวิจัย ทักษะการวิจัย คุณลักษณะและแรงจูงใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถนำตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัยที่ผ่านการวิเคราะห์ ยืนยันได้ด้วยข้อมูลทางสถิตินี้ ไปวางแผนการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของนักวิจัยในหน่วยงาน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงประเมินและติดตามผลการนำตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือให้เหมาะสมกับบริบทแต่ละแห่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 ควรนำตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัยไปใช้ในการวิจัยและพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญดาว แจ่มแจ่ม, เรชา อรัญวงศ์ และ ปาจริย์ ผลประเสริฐ (2556). กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**, 15(2), 86-96.
- นิตา ชูโต. (2548). **การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: พรินต์โพร.
- ปรีดา เบญจการ. (2548). **การส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนในกระบวนการพัฒนาการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู**. คุษณินพนธ์วิทยาศาสตร์คุษณินบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ. (2560). **การพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถนะการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคใต้**. คุษณินบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). **ทฤษฎีการประเมิน**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ตีรภานนท์. (2549). **การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2548) **กลยุทธ์ทางเลือกเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมและสมรรถภาพการวิจัยและประเมินของครูมืออาชีพในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการขับเคลื่อนสู่โรงเรียนฐานความรู้ : การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์**. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพฯ.
- สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. (2560). **นโยบายและยุทธศาสตร์องค์กร (พ.ศ. 2560-2564)**. กรุงเทพฯ. กลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์องค์กร.
- สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ 20 ปี (2561-2580)**. กรุงเทพฯ. กลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์องค์กร.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์. (2550). **Career development in practice** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เอช. อาร์. เซ็นเตอร์.
- Boyatzis, R. E. (1982). **The competent manager: A model for effective performance**. New York: John Wiley and Sons.

Hair, J. F. Jr., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006).

Multivariate data analysis. (6th ed). New Jersey: Prentice Hall.

Kline, R. B. (2005). **Principles and practice of structural equation modeling**

(2nd ed.). New York, NY: GuilfordPress.

McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for "intelligence."

American Psychologist, 28(1), 1–14. <https://doi.org/10.1037/h0034092>.

ความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น BEING DETERMINED EARLY CHILDHOOD TEACHERS

รัตนวดี รอดภิรมย์*

Ratanavadee Rodpirom *

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University

Received: 25 April 2022

Accepted: 15 June 2022

บทคัดย่อ

ครูปฐมวัย นับเป็นบุคคลที่มีความสำคัญรองจากผู้ปกครองของเด็ก ในฐานะบุคคลผู้วางรากฐานการพัฒนาของเด็กให้เป็นไปอย่างเต็มศักยภาพ รวมถึงเป็นผู้ที่ปูพื้นฐานความรู้เชิงวิชาการแก่เด็กเป็นด้านแรก ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดี อันเป็นประโยชน์ต่อชีวิตของเด็ก หากครูปฐมวัยขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ขาดการอ่าน ค้นคว้าวิจัย พัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้และทักษะการสอน ขาดความมุ่งมั่นในการพัฒนาเด็ก ย่อมก่อให้เกิดผลเสียแก่เด็กทั้งในระยะต้นและระยะยาว รวมทั้งสร้างผลกระทบต่อสังคมในอนาคต ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเร่งสร้างคุณลักษณะของครูปฐมวัยให้มีความเป็นครูผู้มุ่งมั่น ด้วยเพราะคุณลักษณะความเป็นครูผู้มุ่งมั่นจะช่วยให้ครูมองเห็นประโยชน์ของสถานการณ์ต่างๆ ที่ผ่านเข้ามา และใช้สิ่งเหล่านั้นมาสร้างประโยชน์ทั้งกับตนเองและเด็ก โดยไม่ท้อแท้ ท้อถอยต่ออุปสรรค และมีความพร้อมที่จะสร้างความเจริญและความสุขแก่เด็กเสมอ

คำสำคัญ: ครูปฐมวัย, ความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น, การพัฒนาความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น

* ผู้ประสานงาน: รัตนวดี รอดภิรมย์

อีเมล: atana2549@gmail.com

Abstract

Early childhood teachers are the second most influential force in the development of children after their parents. The teachers are defined as people who lay foundation for students' development to the fullest potential. Furthermore, the early childhood teachers have a critical role in being good role models which are beneficial to students' lives in the future. Conversely, the limited knowledge and understanding about early childhood development, the lack of self-improvement in teaching skills and the lack of commitment to early childhood development would be detrimental to students in both short and long terms. This leads an unexpected impact on society in the future. It is, therefore, imperative to develop a personal characteristic of being determined in the early childhood teachers to enhance their abilities in identifying opportunities and positivity in different situations for themselves and their students without giving up on obstacles. Consequently, the early childhood teachers are always well prepared to promote students' prosperity and happiness.

Keywords: Early Childhood Teachers, Being Determined, Personal Characteristic Development

บทนำ

ครูหรือบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพหลักด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีความเจริญงอกงามทั้งทางกาย ทางจิตใจ และทางสติปัญญาอย่างต่อเนื่อง ครูเป็นผู้ช่วยให้ศิษย์ทำลายอวิชชาทั้งหลายเพื่อได้พัฒนาความเป็นมนุษย์ มีชีวิตจิตใจที่สูงกว่าสัตว์ทั้งหลาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 4; พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, 2546: 225; พระเทพวิสุทธีเมธี, 2529: 92-94; สำนักงานเลขาธิการ ครุสภา, 2549: 115) ครูจึงนับเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการสร้างและพัฒนาพลเมืองของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูปฐมวัยผู้ทำหน้าที่พัฒนาเด็กปฐมวัย

อันเป็นวัยก้าวแรก แห่งความสำคัญของชีวิตที่พัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้เจริญอย่างรวดเร็วที่สุด รวมทั้งเป็นช่วงวัยที่ต้องการการปลูกฝังและบ่มเพาะเป็นพิเศษ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555ก: 5) ครูปฐมวัยจึงถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญรองจากผู้ปกครองของเด็ก ในฐานะบุคคลที่จะวางรากฐานการพัฒนาของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้เป็นไปอย่างเต็มศักยภาพของเด็ก ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดี อันเป็นประโยชน์ต่อชีวิตของเด็ก ทั้งนี้ปัจจุบันมีการศึกษาวิจัย และมีข่าวเกี่ยวกับครูปฐมวัย ที่พบว่า ครูปฐมวัยขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ขาดการอ่านและการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้และทักษะ การสอน ขาดความตั้งใจในการทำงาน ขาดความรักและความอดทนในวิชาชีพ รวมถึงการทำร้ายเด็กอนุบาล (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2555 ข: 5, 7; วิทยากร เชียงกูล, 2551: ๗, 107; ผู้จัดการ ออนไลน์, 2554) ปัญหาดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการเร่งแก้ไข สร้างและพัฒนาคุณลักษณะครูปฐมวัย ให้เป็นผู้มีคุณลักษณะเหมาะสม สามารถส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กปฐมวัยมี การพัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสม มีพัฒนาการตามวัยที่สมบูรณ์

ครูปฐมวัย

ครูปฐมวัย หรือผู้ที่ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ปัจจุบันมี การให้ความหมายว่า ครูปฐมวัย หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพครูปฏิบัติหน้าที่อบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ ให้กับเด็กปฐมวัยหรือเด็กที่อยู่ในช่วงแรกเกิด - 6 ปีบริบูรณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 4) ที่อยู่ในสถานศึกษาทั้งของรัฐ และเอกชน เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีความเจริญก้าวหน้าของพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา (จิรวรรณ กาละดี, 2544: 10; สุวรรณี ทองคำ, 2549: 10) และจะต้องมีคุณสมบัติตามที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) กำหนด คือ ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้ ก) มาตรฐานความรู้ ประกอบด้วยความรู้ 9 ประการ คือ (1) ความเป็นครู (2) ปรัชญาการศึกษา (3) ภาษาและวัฒนธรรม (4) จิตวิทยาสำหรับครู (5) หลักสูตร (6) การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน (7) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา (9) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (10) การประกันคุณภาพการศึกษา และ (11) คุณธรรม จริยธรรม

และจรรยาบรรณ ข) มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมิน ปฏิบัติการสอนตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ คณะกรรมการคุรุสภากำหนด คือ (1) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน (2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชา เฉพาะในด้านความรู้ ประกอบด้วยการบูรณาการของสาระความรู้และสมรรถนะ ดังต่อไปนี้ (2.1) หลักการ แนวคิด และแนวโน้มทางการศึกษาปฐมวัย (2.2) พัฒนาการและการเรียนรู้ ของเด็กปฐมวัย (2.3) การเรียนรู้ภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย (2.4) การเรียนรู้คณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย (2.5) การเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับเด็กปฐมวัย (2.6) การเรียนรู้ สังคมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (2.7) การเรียนรู้สุนทรียศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย (2.8) การ เรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

ด้วยความรู้ที่ถูกรวบรวบก่อนการเป็นครูปฐมวัย รวมถึงภาระหน้าที่ของครูปฐมวัย ที่สำคัญ คือ การปกป้องพิทักษ์สิทธิ ดูแลความปลอดภัยของเด็ก และการบ่มเพาะพลเมืองในวัยต้นของประเทศให้เป็นผู้ที่มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีคุณธรรม พื้นฐานของการเป็นมนุษย์ มีพื้นฐานของความมนุษย์ในยุคศตวรรษที่ 21 ตลอดจนการเป็นบุคคล ที่มีพร้อมสำหรับเรียนรู้ในระดับต่อไป ทำให้เห็นว่า ครูปฐมวัยนับเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ไม่น้อยกว่าผู้ปกครองของเด็ก หรืออาจกล่าวได้ว่ามีความพิเศษมากกว่าผู้ปกครองของเด็กในฐานะ ผู้ปูพื้นฐานความรู้ในเชิงวิชาการแก่เด็ก เมื่อยามที่เด็กต้องจากผู้ปกครองมาโรงเรียน เด็กจะยึดถือครูแทนผู้ปกครองของตน ภาพของครูและการกระทำของครูเป็นสิ่งที่ประทับใจเด็ก ครูจึงต้องระวังท่าทาง การพูด ตลอดจนการกระทำต่าง ๆ เพราะเด็กจะถือครูเป็นแบบอย่าง และเป็น การซึมซับโดยไม่รู้ตัว ดังนั้นการกระทำของครูปฐมวัย ไม่ว่าจะเป็นการกระทำในเชิงบวกหรือเชิงลบ เด็กจะรับเข้าไปในตน และพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมเมื่อถึงสถานการณ์ที่เอื้อต่อพฤติกรรมนั้น ๆ ดังนั้น ครูปฐมวัยจึงมิใช่เพียงผู้ดูแลอบรมสั่งสอนเด็กเท่านั้น แต่เป็นผู้มีหน้าที่ดัดนิสัยภาพของเด็ก ในทุกด้านให้ปรากฏเป็นภาพความเข้าใจตัวตนของเด็ก เป็นผู้สร้างความภาคภูมิใจและการนับถือตนเองให้แก่เด็กด้วยเพราะการที่บุคคลมีความเข้าใจตัวตนอย่างถูกต้อง มีความภาคภูมิใจ ในตนเอง มีความนับถือตนเองจะไม่นำตนเองไปสู่สิ่งที่ไม่ดี

การพิจารณาความเป็นครูปฐมวัย นอกเหนือจากคุณสมบัติตามมาตรฐานวิชาชีพแล้ว ปรมาจารย์ด้านการอนุบาลศึกษาของไทย อาทิ อาจารย์คุณหญิง เบญจา แสงมะลิ และอาจารย์

ราศี ทองสวัสดิ์ รวมถึงนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศหลายท่าน ได้ชี้ว่าคุณลักษณะสำคัญของความครูปฐมวัย สรุปได้ว่า บุคคลผู้ที่เข้าสู่อาชีพครูปฐมวัย หรือกำลังประกอบอาชีพครูปฐมวัย จะต้องมียุทธศาสตร์เด่นสำคัญ (เบญจา แสงมะลิ, 2550: 70-72 อ้างถึงใน สุณี บุญพิทักษ์, 2557: 244-247; ราศี ทองสวัสดิ์, 2537: 34-35, 118-122; และรัตนา จีวแหลม (2546: 29-30) มีดังนี้ 1) มีเจตคติที่ดีต่อเด็ก รักเด็ก เข้าใจยอมรับเด็ก รักในสิ่งที่ทำ และรักในการเรียนรู้ 2) มีความรอบรู้ในศาสตร์การศึกษาปฐมวัย วิชาชีพครู และใช้ความรู้ด้วยความรอบคอบ 3) มีทักษะต่าง ๆ ได้แก่ 3.1) การเป็นนักเล่น ชอบเล่น ยิ้มง่าย หัวเราะง่าย เล่นร่วมกับเด็กด้วยความสุข 3.2) การเป็นนักร้อง มีอารมณ์สุนทรีย์ รักเสียงเพลง 3.3) การเป็นนักรำ ชอบร้องรำทำเพลง แจ่มใส ร่าเริง คล่องแคล่วว่องไว 3.4) การเป็นนักเล่า สามารถเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้เด็กฟัง โดยมีความรักความอบอุ่นแทรกอยู่ขณะเล่า 3.5) การเป็นนักฝัน ร่วมฝันกับเด็ก สนับสนุน ส่งเสริม ความพอฝันของเด็ก ให้อยู่ในขอบเขต ใจกว้างใจ ให้นำสิ่งที่เด็กฝันไปในทางที่ถูก คอยแก้ไข ปรับปรุงฝันของเด็กให้อยู่ ในภาวะความเป็นไปได้ในชีวิตจริง 3.6) การเป็นนักแต่ง รู้จักการแต่งหน้า แต่งเพลง แต่งนิทาน และแต่งบรรยากาศในห้องเรียน แต่งเพื่อให้ดึงดูดความสนใจ 3.7) การเป็นนักคิด รู้จักคิดวางแผนว่าจะทำอะไรก่อน ทำอะไรหลัง และผลกระทบที่ตามมา รู้จักคิดหาวิธีการ แก้ไขปัญหา เป็นนักคิดที่ไม่มีวันจบสิ้นการคิดสิ่งใหม่ 3.8) การเป็นนักทำ ทำในสิ่งที่ก่อประโยชน์กับเด็กปฐมวัย และบุคคลอื่น ๆ 4) มีเป้าหมายในการทำงานเพื่อการพัฒนาเด็ก พัฒนาดน และพัฒนาสังคม 5) มีพลังความเชื่อมั่นในตน ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ รับผิดชอบ และอดทน 6) มีความสามารถในการจัดการและแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ บนพื้นฐานการเคารพสิทธิของเด็ก ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง 7) มีความสุขสามารถปรับตัวในการทำงานหรือการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และ 8) มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มุ่งมั่นตั้งใจในการที่จะเป็นครูปฐมวัย

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ครูปฐมวัย หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพครู ปฏิบัติหน้าที่อบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ ให้กับเด็กปฐมวัยหรือเด็กที่อยู่ในช่วงแรกเกิด- 6 ปีบริบูรณ์ ที่อยู่ในสถานศึกษาทั้งของรัฐ และเอกชน เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และสมอง รวมถึงต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่คุรุสภา กำหนดทั้งในด้านมาตรฐานความรู้และมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ และที่สำคัญ ครูปฐมวัยจะต้องมีเจตคติที่ดีต่อเด็ก รักเด็ก เข้าใจยอมรับเด็ก รักในสิ่งที่ทำ และรักในการเรียนรู้

บทบาทหน้าที่ครูปฐมวัย

ครูผู้จะได้ชื่อว่าเป็นครูปฐมวัย จะต้องสามารถปฏิบัติบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ได้อย่างสมบูรณ์ ประกอบด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 19-20, 40, 43, 45; ราศรี ทองสวัสดิ์, 2537: 34-35, 119-120; วัฒนา ปุณณฤทธิ, 2542: 35; เยาวพา เดชะคุปต์, 2542: 133-135; พิมพ์พันธ์ เดชะ คุปต์ และเพียว ยินดีสุข, 2558: 1-3; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 47-51;) บทบาทดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ในการเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งการแสดงกิริยาท่าทาง การพูดด้วยเสียงที่สุภาพอ่อนโยน ไพเราะ นุ่มนวล แต่งกายเหมาะสมตามสภาพวัฒนธรรมท้องถิ่น มีระเบียบสะอาด ประหยัด อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่โอ้อวดความรู้ที่มี แต่มีความสามารถพร้อมที่จะปฏิบัติได้ มีคุณธรรม ปฏิบัติดีต่อเพื่อนครูและเด็ก

2. บทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้ดูแลเด็ก เข้าใจธรรมชาติและพฤติกรรมของเด็ก รู้และตอบสนองความต้องการของเด็กได้ รัก สนใจ และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ดูแลและส่งเสริมสุขภาพอนามัยของเด็ก เช่น การรับประทานอาหาร การพักผ่อน เป็นต้น ฝึกเด็กให้ช่วยเหลือตนเอง เรียนรู้หน้าที่ กล้าแสดงออก และมีความภาคภูมิใจในตนเอง สังเกตและส่งเสริม พัฒนาการของเด็กทุกด้าน รวมทั้งขัดเกลานิสสัยที่ไม่ดี เช่น ขี้โมโห ติอ เป็นต้น ตลอดจนให้อิสราภาพ แบบมีขอบเขตแก่เด็ก

3. บทบาทหน้าที่ในการจัดประสบการณ์หรือเสริมสร้างการเรียนรู้ โดยการยึดเด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมที่เหมาะสม มีความหมายและมีประโยชน์ต่อเด็ก ยึดหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เป็นแนวทาง

4. บทบาทหน้าที่ในการประเมินพัฒนาการของเด็ก เพื่อให้ทราบระดับความสามารถด้านต่าง ๆ ของเด็ก รวมทั้งใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลการวางแผนทุกด้าน เช่น ด้านการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร เพื่อส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสามารถเพิ่มมากขึ้น

5. บทบาทหน้าที่ในการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้สภาพแวดล้อมที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาเด็กตามที่กำหนดไว้

6. บทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้บริหารหลักสูตรและพัฒนาเทคโนโลยีการสอน

7. บทบาทหน้าที่ในการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาในระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวก่อนเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

8. บทบาทหน้าที่ในการสร้างความสัมพันธ์ติดต่อกับผู้ปกครอง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและผู้ปกครอง รวมถึงช่วยให้ครูรู้จักเด็กมากขึ้น ช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจบุตรหลาน ของตนเองได้ดีขึ้น และเข้าใจการจัดการเรียนการสอนของทางโรงเรียน

9. บทบาทหน้าที่ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ด้วยการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือ เช่น ให้ความช่วยเหลือประชาชนในการติดต่อธุระภายในโรงเรียน ให้ความช่วยเหลืองานของชุมชนโดยเฉพาะงานด้านขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น นำนักเรียนเข้าร่วมขบวนแห่ประเพณีของจังหวัด นำนักเรียน ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสากับชุมชน ฯลฯ และให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ทางการบริหาร วิชาการ นันทนาการ จัดกิจกรรม และแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกัน เป็นต้น

10. บทบาทหน้าที่ในการพัฒนาตนในยุคศตวรรษที่ 21 ด้วยการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีทักษะเพื่อการเป็นครูมืออาชีพ ได้แก่ 10.1) ทักษะการสร้างหลักสูตร ซึ่งเป็นทักษะที่มีความสำคัญ และจำเป็นของความก้าวหน้าทางการศึกษา รวมทั้งความอยู่รอดของสังคม และงานในทุกส่วน 10.2) ทักษะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งต้องใช้วิธีสอน รูปแบบการสอน แนวการสอน และเทคนิคการสอน อย่างหลากหลายเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับเด็กและสถานการณ์ 10.3) ทักษะการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และนำไปประยุกต์ใช้ด้วย ความตระหนักและรู้คุณค่า เพื่อให้สามารถอธิบายเหตุผล แนวคิดการปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ครู ของตนเองได้อย่างชัดเจน 10.4) ทักษะการประเมินการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการตรวจสอบการ เรียนรู้ และพัฒนาการของผู้เรียนตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อนำผลไปใช้ปรับปรุง การเรียนการสอนให้บรรลุมาตรฐานที่กำหนด และใช้เป็นข้อมูลเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ของ ผู้เรียน 10.5) ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่เป็นบทบาท สำคัญของครู ยุคใหม่ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา 2542 หมวด 4 มาตรา 30 (ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการส่งเสริม ให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา) 10.6) ทักษะการจัดการชั้นเรียน ที่จะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมในแต่ละวันเป็นไปได้อย่างราบรื่น และ 10.7) ทักษะการพัฒนาลักษณะนิสัย ทักษะนี้ถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เพราะ เป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาในการบ่มเพาะ ทั้งในบ้านและ นอกบ้าน และเป็นความร่วมมือทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเด็กมาโรงเรียน จำเป็นที่ครูต้องพัฒนาตนเองให้เป็น

คนดี มีวินัย เก่ง และมีความสุขอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ เมื่อครูพบสถานการณ์ซึ่งเป็นโอกาสในการอบรมบ่มนิสัย ครูต้องใช้สถานการณ์นั้นให้เกิดประโยชน์ ภายใต้อารมณ์ที่ผ่อนคลายและความเมตตาและความเข้าใจ

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัย มีความหลากหลายครอบคลุมทั้งด้านการพัฒนาเด็ก พัฒนาดน พัฒนาชุมชนและสังคม

ความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น

ความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น ถือเป็นคุณลักษณะใหม่ของครูปฐมวัย ที่มีพื้นฐานมาจากแนวคิดความเป็นครูผู้มุ่งมั่น (The intentional teacher) ของ 2 กลุ่มแนวคิด คือ

กลุ่มที่ 1 แนวคิดการสอนอย่างมุ่งมั่นตามแนวของกรมสามัญศึกษา การจ้างงานและความสัมพันธ์ในการทำงานของรัฐบาลออสเตรเลีย (DEEWR: Department of education, employment and workplace relations) ซึ่งเป็นแนวคิดใหม่สำหรับครูปฐมวัยในออสเตรเลีย ประมาณปี 2009 ซึ่งมีผลมาจากความไม่พอใจผลการวิจัย 20 ปีที่ผ่านมาที่ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitators) ในการคิดของเด็กมากกว่าการที่จะแสดงบทบาทการกระทำในการวางแผนการเรียนรู้และการสอนเด็กซึ่งมีการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ แนวคิดนี้ได้เสนอ 2 องค์ประกอบที่สำคัญ และเป็นสุดยอดของข้อมูล ได้แก่ แนวคิดเรื่องการต่อเติมความรู้ (Concept of scaffolding) และ แนวคิดการสอนอย่างมุ่งมั่น (Intentional teaching) บาร์นส์ (Barnes, 2012: 4-15) นักการศึกษาของออสเตรเลีย ที่ทำงานด้านเด็กปฐมวัยมากกว่า 20 ปี ได้อ้างอิงผลการวิจัยล่าสุดเรื่องการเรียน การสอนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ แนวคิดนี้เป็นส่วนสำคัญของการทำงานเพื่อการเรียนรู้ของเด็กเล็ก ในออสเตรเลีย (The early years learning framework for Australia) ที่ถูกออกแบบมาเพื่อให้แน่ใจว่าเด็กทุกคนจะผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อปัญหาและอุปสรรคในด้านความเท่าเทียมของเด็ก และเด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้เพื่อจะนำไปสู่การบรรลุผลการเรียนรู้ที่กำหนด การสอนอย่างมุ่งมั่นไม่ใช่คำที่ใช้อธิบายรูปแบบการสอนหรือเทคนิคการสอนที่เฉพาะเจาะจง แต่เป็นคำที่ใช้อธิบายการสอนที่เต็มไปด้วยการคิดรอบด้าน การมีเป้าหมายที่ชัดเจน และการปฏิบัติอย่างตั้งใจ และสิ่งสำคัญหนึ่งที่ถูกกล่าวถึง คือ การสอนอย่างมุ่งมั่นไม่ใช่สิ่งที่สามารถสังเกตได้ง่าย เป็นเพราะการตัดสินใจต่าง ๆ จะอยู่ที่การทำงานของครู ซึ่งเป็นการกระทำโดยใช้ ความคิด ไม่ใช่กระทำเพราะความจำเป็นต้องทำ และในทางปฏิบัติ

คือ การที่ครูคอยเฝ้าสังเกตการ ปฏิสัมพันธ์ของเด็กๆ และในบางครั้งครูอาจจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกลุ่มเด็กและอ่านเรื่องราวที่ เด็กไม่สามารถอ่านได้ (DEEWR, 2009: 12-18)

กลุ่มที่ 2 แนวคิดการสอนอย่างมุ่งมั่นตามแนวของเอปสแตน (Epstein) ผู้บริหารด้านเด็กปฐมวัยของมูลนิธิวิจัยการศึกษาไฮสโคป (High/scope educational research foundation) ซึ่งมีประสบการณ์ด้านการทำงานกับเด็กในฐานะผู้สร้างหลักสูตรและเครื่องมือในการวัดประเมินผลสำหรับเด็ก รวมถึงการเป็นผู้กำกับดูแลผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาก่อนวัยที่ทำหน้าที่ฝึกอบรมครูทั้ง ในและต่างประเทศ เอปสแตน (Epstein) ได้เขียนหนังสือให้กับสมาคมการศึกษาเด็กแห่งชาติ (NAEYC: National association for the education of young children) ด้วยประเด็นคำถามที่ว่า “วิธีการสอนที่ดีที่สุดเพื่อเด็กปฐมวัยนั้นคืออะไร” เอปสแตน (Epstein, 2007: 127-130) ได้ให้ คำอธิบายเพื่อลดกระแสการวิพากษ์วิจารณ์และความขัดแย้งที่มากมายระหว่าง “การเรียนรู้ที่เด็ก เป็นผู้ริเริ่ม Child-initiated learning” (ครูอยู่เฉย ๆ: Passive teacher) กับ “การสอนโดยผู้ใหญ่เป็นผู้ชี้นำ Adult-directed instruction” (การใช้ต้นฉบับบทเรียน: Scribed lessons) ผ่านการวิจัยของ คณะกรรมการด้านการศึกษสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งมีข้อสรุปว่า เด็กต้องการโอกาสที่จะริเริ่มทำ กิจกรรมและปฏิบัติตามความสนใจของพวกเขา ซึ่งครูไม่ควรจะอยู่เฉยในระหว่างที่เด็กได้ริเริ่ม และควรเป็นผู้ชี้นำกิจกรรม ในทำนองเดียวกันเด็กควรได้ปฏิบัติกิจกรรมและตอบสนองระหว่างที่ครูเป็นผู้ริเริ่มและชี้นำกิจกรรม ครูที่ดีจะต้องช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กโดยใช้กิจกรรมทั้งสอง รูปแบบ เอปสแตน (Epstein) กล่าวว่า การสอนอย่างมุ่งมั่นเป็นการกระทำของครูซึ่งมีการกำหนด ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจงหรือมีเป้าหมายในใจเพื่อการพัฒนาการและการเรียนรู้เชิงวิชาการ (Academic) ของเด็กในขอบเขตต่างๆ ได้แก่ การรู้หนังสือ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เช่นเดียวกับการเรียนรู้เบื้องต้นในด้านประเพณี (Traditional) ซึ่งประกอบด้วย พัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ สติปัญญา ร่างกาย และความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และทักษะที่สำคัญเหล่านี้เป็นสิ่งที่เด็ก ต้องการและจำเป็นต้องใช้เพื่อนำไปสู่ความเชี่ยวชาญ การสอนอย่างมุ่งมั่นต้องการความรู้ที่ กว้างขวางเกี่ยวกับแบบฉบับการพัฒนาและการเรียนรู้ของเด็ก และใช้วิธีการสอนที่เน้นพัฒนาการของเด็กเป็นหลักและเคารพการเรียนรู้ของเด็ก

จากที่มาของแนวคิดความเป็นครูผู้มุ่งมั่น ได้สะท้อนให้เห็นองค์ประกอบต่าง ๆ ของความเป็นครูผู้มุ่งมั่น รวมถึงรายการพฤติกรรมบ่งชี้ (Epstein, 2007: 1; 2009: 48-49; Bredekamp, 2011: 3; Maria & Diana, 2006: 10-15; Martin, 2009: 53) ดังนี้

1. ความรอบคอบ หมายถึง การมีความรู้จริงเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยในขอบเขตต่าง ๆ และรู้จริงในสิ่งที่ปฏิบัติหรือสิ่งที่คาดว่าจะปฏิบัติ สามารถนำความรู้ที่มีไปใช้ในการวางแผนงาน ปฏิบัติงาน และประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยมีการไตร่ตรองและอธิบายเหตุผลได้ ประกอบด้วย (1) รู้จริงเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยในขอบเขตต่างๆ เช่น พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย กลยุทธ์/วิธีการสอนเด็กปฐมวัยที่หลากหลาย เป็นต้น (2) รู้จริงในสิ่งที่จะปฏิบัติหรือคาดว่าจะปฏิบัติ สามารถอธิบาย/บอกเหตุผล และเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ (3) รู้วิธีการนำเสนอ ข้อมูลเพื่อสื่อสารกับผู้อื่น สามารถอธิบาย/บอกเหตุผล และเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ (4) รู้สึกสนุกกับการหาความรู้ และ (5) เชื่อว่าความรู้จะช่วยให้สามารถวางแผนงานปฏิบัติงาน และประเมินผลงานตามเป้าหมายได้/บอกเหตุผล และเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้

2. การมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการปฏิบัติ หมายถึง การวางแผนการปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการวางแผนอย่างรอบคอบ รู้สึกสนุกกับการวางแผนอย่างมีเป้าหมาย และเชื่อว่าการวางแผนอย่างมีเป้าหมายจะนำไปสู่ความสำเร็จได้ ประกอบด้วย (1) มีเป้าหมายในการปฏิบัติ สิ่งต่างๆ อย่างชัดเจน และอธิบายทิศทางการกระทำเพื่อนำไปสู่เป้าหมายได้ (2) วางแผนตามเป้าหมายอย่างรอบคอบ มีทั้งแผนจริงและแผนสำรอง มีการไตร่ตรองอธิบายเหตุผลเกี่ยวกับประโยชน์ที่จะได้รับจากแผนที่วางไว้โดยใช้ความรู้ (3) วางแผนบนพื้นฐานความเชื่อว่าการมีส่วนร่วมนำไปสู่ความสำเร็จ (4) รู้สึกสนุกกับการวางแผนอย่างมีเป้าหมาย (5) เชื่อว่าการวางแผนอย่างมีเป้าหมายจะนำไปสู่ความสำเร็จ

3. ความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติตามเป้าหมาย หมายถึง การปฏิบัติสิ่งต่างๆ ตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างมุ่งมั่นตั้งใจ โดยบูรณาการความรู้ที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติ ใช้การบันทึกและการถามตนเองเพื่อไตร่ตรองและประเมินผลการปฏิบัติ มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อนำไปสู่การค้นพบใหม่ และเชื่อว่าการมีส่วนร่วม การแบ่งปันการตัดสินใจ และการต่อเติมความรู้จะช่วยให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติตลอดจนรู้สึกสนุกกับการปฏิบัติงานและภาคภูมิใจในความสำเร็จที่ได้รับ ประกอบด้วย (1) มุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ตามเป้าหมายที่กำหนด (2) บูรณาการความรู้ที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติ (3) บันทึกการ

ปฏิบัติเพื่อไตร่ตรองและประเมินผลการปฏิบัติสม่ำเสมอ (4) ถามตนเองเพื่อไตร่ตรอง และ ประเมินผลการปฏิบัติสม่ำเสมอ (5) เชื่อว่าการวางแผนอย่างมีเป้าหมายจะนำไปสู่ความสำเร็จ (6) ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อนำไปสู่การค้นพบใหม่ (7) เชื่อว่าการมีส่วนร่วม การ แบ่งปัน การตัดสินใจ และการต่อเติมความรู้ จะช่วยให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติ และ (8) รู้สึกสนุกกับการปฏิบัติอย่างมุ่งมั่นตั้งใจ และภาคภูมิใจในความสำเร็จที่ได้รับ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น เป็นคุณลักษณะของครูปฐมวัย ที่มีความรอบคอบหรือรู้จักจริงรอบด้าน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีเป้าหมายที่ ชัดเจนในการปฏิบัติเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย และมีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติตามเป้าหมาย เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

การพัฒนาความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น

จากแนวคิดความเป็นครูผู้มุ่งมั่น รัตนวดี รอดภิรมย์ (2559) ที่ได้นำแนวคิดดังกล่าว มาเป็น พื้นฐานการศึกษาเรื่อง การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง ความเป็นครูผู้ มุ่งมั่นของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ผลจากการศึกษาที่ช่วยให้ สามารถนำมาใช้ เป็นข้อมูลประกอบการเร่งแก้ไข สร้างและพัฒนาคุณลักษณะครูปฐมวัย เพื่อแก้ไขปัญหาของครูปฐมวัยที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มีดังนี้

1. ครูปฐมวัยในปัจจุบัน นอกจากจะต้องมีความเป็นครูปฐมวัยแล้ว จำเป็นจะต้องมี ความมุ่งมั่นในการพัฒนาเด็ก ซึ่งหมายถึง มีความใส่ใจในทุกสถานการณ์ของชั้นเรียนที่เห็นว่า มีประโยชน์ และนำมาใช้เพื่อเตรียมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่

1.1 การคิดรอบด้าน หมายถึง การเห็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนหรือพัฒนา งานอย่างหลากหลายจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เป็นการมองสถานการณ์อย่าง รอบด้าน และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ได้ ตัวบ่งชี้ที่ใช้ประกอบการ พิจารณาคุณลักษณะด้านนี้ ประกอบด้วย 1) อธิบายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในส่วนดีหรือ ส่วนเสียได้ 2) ระบุทางออกของสถานการณ์ในแง่ของการปฏิบัติได้ 3) ระบุสาเหตุและปัจจัย ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับสถานการณ์นั้นได้ และ 4) ระบุประโยชน์ที่ได้จากสถานการณ์อย่างเป็น เหตุเป็นผล

1.2 การมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการปฏิบัติ หมายถึง การตัดสินใจเลือกประโยชน์ที่สำคัญหรือจำเป็นจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนหรือพัฒนางาน มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย วิธีการ และการตรวจสอบที่ชัดเจนโดยใช้ความรู้ศาสตร์การศึกษาปฐมวัยและวิชาชีพครูอย่างรอบคอบ ตัวบ่งชี้ที่ใช้ประกอบการพิจารณาคุณลักษณะด้านนี้ ประกอบด้วย 1) จัดลำดับและเลือกประเด็นที่สำคัญของประโยชน์ที่ได้จากสถานการณ์ โดยใช้หลักการและเหตุผล 2) วางแผนกำหนดเป้าหมายของสิ่งที่จะปฏิบัติอย่างชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้ 3) กำหนดวิธีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบโดยยึดผลสำเร็จตามเป้าหมาย และ 4) กำหนดวิธีการตรวจสอบตามเป้าหมายและวิธีการปฏิบัติ

1.3 การปฏิบัติอย่างตั้งใจ หมายถึง การปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ทุกขั้นตอน และในระหว่างการปฏิบัติมีการบันทึกข้อมูลเพื่อตรวจสอบผลเป็นระยะ มีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมหรือสร้างเครือข่ายความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนหรือพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมาย และมีการนำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติงานมาปรับปรุงพัฒนางานต่อไป ตัวบ่งชี้ที่ใช้ประกอบการพิจารณาคุณลักษณะด้านนี้ ประกอบด้วย 1) ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ทุกขั้นตอนให้บรรลุเป้าหมาย 2) บันทึกข้อมูลตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ 3) มีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 4) แสวงหาความรู้เพิ่มเติมหรือสร้างเครือข่ายความรู้ในการพัฒนางานหรือนำความรู้มาปรับปรุงพัฒนางานต่อไป

2. ยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ที่จำเป็นต้องนำมาใช้เพื่อเร่งแก้ไข สร้าง และพัฒนาคุณลักษณะครูปฐมวัยให้มีความมุ่งมั่น จะต้องอาศัยกระบวนการเสริมสร้างเสริมสร้างประสบการณ์แก่ครูปฐมวัยโดยใช้สถานการณ์หรือปัญหาจากการทำงานมากระตุ้นการสะท้อนคิดของครูซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของการพูดหรือการเขียน ให้โอกาสครูได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีการวางแผนอย่างมีเป้าหมายและลงมือปฏิบัติตามแผนภายใต้บรรยากาศการทำงานอย่างอิสระ มีการเคารพซึ่งกันและกัน มีการสนับสนุนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน และมีการต่อเติมความรู้จากผู้ที่มีความรู้หรือมีประสบการณ์มากกว่า โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างศรัทธาและรู้ปัญหา เป็นขั้นที่กระตุ้นให้ครูได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองในฐานะครูปฐมวัยและเห็นประโยชน์ของสถานการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย โดยการสนทนาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานหรือการใช้สถานการณ์การทำงานของครูปฐมวัยในวิดิทัศน์

ขั้นที่ 2 ขั้นมองตนนำผลสู่การวางแผนศึกษา เป็นขั้นที่ครูประเมินความรู้ความเข้าใจของตนเอง ผ่านการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานหรือปัญหาจากสถานการณ์การทำงานของครูปฐมวัยในวิดิทัศน์ โดยมีการบันทึกการสะท้อนคิดที่สะท้อนการมองสถานการณ์หรือปัญหาอย่างรอบด้าน และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ และมีการนำผลการสะท้อนคิดมาสื่อสารให้กลุ่มเพื่อนครูรับทราบเพื่อร่วมกันประมวลผลสรุปนำไปสู่เป้าหมายของการค้นคว้า

ขั้นที่ 3 ขั้นค้นคว้าอย่างตั้งใจ เป็นขั้นที่กลุ่มครูร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจค้นคว้า และสร้างผลงานตามเป้าหมายที่กำหนด มีการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กลุ่มได้วางแผนไว้โดยปฏิบัติอย่างตั้งใจจนเกิดผลสำเร็จของงาน

ขั้นที่ 4 ขั้นก้าวไปสู่ความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น เป็นขั้นที่ครูประเมินความรู้ความเข้าใจของตนเองหลังการปฏิบัติอย่างตั้งใจ โดยมีการนำเสนอผลงาน รวมถึงประสบการณ์เกี่ยวกับผลการทำงานตามเป้าหมายและความภาคภูมิใจที่มีต่อการค้นคว้า มีการสรุปกระบวนการที่ได้มาซึ่งผลสำเร็จ

3. การใช้ยุทธศาสตร์นี้เพื่อเร่งแก้ไข สร้างและพัฒนาคุณลักษณะครูปฐมวัยให้มีความเป็นครูผู้มุ่งมั่นจะต้องมีการอำนวยความสะดวกโดยการจัดปัจจัยสนับสนุนการทำงาน อาทิ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงมีการจัดบรรยากาศการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มหรือทีม ให้ความอิสระด้านการคิดและการทำงาน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การพัฒนาความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น เป็นการพัฒนาคุณลักษณะของบุคคลผู้เป็นครูปฐมวัยให้มีการคิดรอบด้าน มองเห็นประโยชน์จากสถานการณ์ทุกสถานการณ์ไม่ว่าสถานการณ์เหล่านั้นจะอยู่ในลักษณะใด และนำสถานการณ์เหล่านั้นไปใช้เพื่อกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการปฏิบัติ รวมถึงปฏิบัติตามเป้าหมายที่วางไว้ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ

ด้วยสถานการณ์ปัญหาของครูปฐมวัย โดยเฉพาะชาวการทำโทษเด็กของครูที่เลี้ยงหรือการนำผู้ขาดความรู้ความเข้าใจเด็กมาเป็นครูปฐมวัย นับเป็นปัญหาที่ก่อผลกระทบต่องานครูปฐมวัยอย่างรุนแรง หากเพิกเฉยต่อปัญหาเหล่านี้หรือปัญหาเหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไข หรือแก้ไขปัญหาลำนี้ไม่ถูกจุดสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นภัยเงียบที่มีความร้ายแรงพร้อมที่จะระเบิดเป็นปัญหาสังคมในอนาคต ผู้เขียนในฐานะที่เคยปฏิบัติหน้าที่ครูปฐมวัยประมาณ 10 ปี และเป็นอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยมากกว่า 20 ปี และได้ปฏิบัติตาม

บทบาทหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น มีเข้าใจในความหมายของความมุ่งมั่นเป็นอย่างดี และยืนยันได้ว่าคุณลักษณะความเป็นครูผู้มุ่งมั่น เป็นคุณลักษณะที่ต้องอาศัยการบ่มเพาะและมีการต่อเติมความรู้ (Scaffolding) สม่่าเสมอ หากคุณลักษณะนี้เกิดขึ้นกับบุคคลผู้ใดแล้วจะคงอยู่กับผู้นั้นตลอดไป ด้วยเพราะบุคคลผู้นั้นจะมองเห็นประโยชน์ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตและใช้สถานการณ์เหล่านั้นมาสร้างประโยชน์ทั้งกับตนเองและผู้อื่น บุคคลผู้นั้นจะมีความอดทนไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรค ด้วยเพราะการบ่มเพาะความคิดในทางบวกอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องทั้งเป็นบุคคลที่มีความพร้อมที่จะสร้างความเจริญและความสุขเพื่อผู้อื่นเสมอ

บทสรุป

จากสถานการณ์ข่าวสารที่พบว่า ครูปฐมวัยขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ขาดการอ่านและการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้และทักษะการสอน ขาดความตั้งใจในการทำงาน ขาดความรักและความอดทนในวิชาชีพ รวมถึงสถานการณ์ปัจจุบันจากภาวะโรคระบาดโควิดทำให้ระบบการเรียนการสอนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนจากระบบการเรียนรู้ในโรงเรียน (on-site) เป็นระบบการเรียนรู้ผ่านการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต (on-line) ที่มีความจำเป็นจะต้องสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ของครูและเด็กปฐมวัย เพื่อส่งผลให้การเรียนรู้มีคุณภาพ (วิทยา วาโย, อภิรติ เจริญกุล, ฉัตรสุดา กานกายนต์, จรรยา คนใหญ่, 2563: 290) นับเป็นสถานการณ์สำคัญที่ทำให้ครูปฐมวัยหรือผู้ที่ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในโรงเรียนหรือศูนย์พัฒนาเด็ก ซึ่งโดยปกตินอกเหนือจากการมีคุณสมบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ และการมีคุณลักษณะของครูปฐมวัยที่ดีจำเป็นต้องปรับเปลี่ยน สร้าง และพัฒนาคุณลักษณะของตนเองเพิ่มเติม คือ การเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น ใส่ใจในทุกสถานการณ์ที่เห็นว่ามีประโยชน์และนำสิ่งเหล่านั้นมาใช้เตรียมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ หมายถึงสามารถใช้ประโยชน์จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อการพัฒนาผู้เรียนด้วยการคิดรอบด้าน คือ สามารถมองสถานการณ์ได้อย่างรอบด้าน และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ได้ รวมถึงการมีเป้าหมายที่ชัดเจน คือ สามารถตัดสินใจเลือกประโยชน์ที่สำคัญหรือจำเป็นจากสถานการณ์นั้นมาใช้ในการพัฒนาเด็กหรือพัฒนางาน มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย วิธีการ และการตรวจสอบที่ ชัดเจนโดยใช้ความรู้ ศาสตร์การศึกษาปฐมวัยและวิชาชีพครูอย่างรอบคอบ ตลอดจนการปฏิบัติอย่างตั้งใจ คือ ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ทุกขั้นตอน มีการบันทึกข้อมูลในระหว่างการปฏิบัติเป็นระยะ

มีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และมีการนำความรู้ที่ได้จากประสบการณ์การปฏิบัติงานมาใช้
แก้ไขปรับปรุงพัฒนางานต่อไป ความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่นเป็นคุณลักษณะที่ครูทุกคน
สามารถสร้างได้โดยอาศัยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เปิดโอกาสให้ครูสะท้อนคิดผลการทำงาน
ของตนเองภายใต้บรรยากาศของการเคารพซึ่งกันและกัน และมีการต่อเติมความรู้จากผู้มี
ความรู้หรือมีประสบการณ์มากกว่า ดังนั้น จึงไม่เป็นการยากที่ครูปฐมวัยจะปรับเปลี่ยนตนเอง
ให้เป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น หากครูปฐมวัยทุกคนได้รับการอำนวยความสะดวกโดยการจัดปัจจัย
สนับสนุนการทำงาน อาทิ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ รวมถึงมีการจัดบรรยากาศของการทำงานเป็นทีม
และให้ความเป็นอิสระด้านการคิดและการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับ
เด็กอายุ 3-5 ปี**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิรวรรณ กาละดี. (2544). **คุณสมบัติของครูปฐมวัยที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติ
ทางการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2554). **ครูปฐมวัยมีปัญหาอันเนื่องมาปรับตามสิ่งแวดล้อมคุณภาพชีวิต**.
สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2565, จาก [http://www.manager.co.th/QOL/View
News.aspx?NewsID=9540000106612](http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9540000106612).
- พระเทพวิสุทธิเมธี. (2529). **ธรรมสำหรับครู**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข. (2558). **รู้เนื้อหาก่อน สอนเก่ง การเปลี่ยน
วัฒนธรรมคุณภาพ ในศตวรรษที่ 21**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). **การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: แม่คำจำกัด.
- รัตนวดี รอดภิรมย์. (2559). **การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเป็นครูผู้มุ่งมั่นของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- รัตนา จีวแหลม. (2546). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยตามแนวทางปฏิรูปครูในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ราศรี ทองสวัสดิ์. (2537). **เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน เล่ม 2**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ชมรมไทยอิสราเอล.
- วัฒนา ปุณณฤทธิ. (2542). **การจัดสภาพแวดล้อมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏพระนคร.
- วิทยา วาโย, อภริตี เจริญกุล, ฉัตรสุตา กานกายนต์ และ จรรยา คนใหญ่. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19: แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน [Electronic version]. **ศูนย์อนามัยที่ 9, 14(34), 285-298.**
- วิทยากร เชียงกุล. (2551). **สภาวะการศึกษาไทยปี 2550/2551“ปัญหาความเสมอภาคและคุณภาพของการศึกษาไทย”**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี.คอมมูนิกเคชั่น.
- สุณี บุญพิทักษ์. (2557). **วิจัยชั้นเรียนปฐมวัย: หลักปฏิบัติจากประสบการณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- สุวรรณี ทองคำ. (2549). **ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลเอกชนกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**

2542. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549). **เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537.**

กรุงเทพฯ: คุรุสภา.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). **คู่มือการปฏิบัติงานการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ**

ทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2555ก). **แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย (แรกเกิด**

ถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ 1) ตามนโยบายรัฐบาลด้านเด็กปฐมวัย พ .ศ .

2555-2559. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555ข). **รายงานการวิจัยเรื่อง มาตรฐานวิชาชีพครู**

ปฐมวัย. กรุงเทพฯ: บริษัท โบนัส พรี่เพรส.

Barnes, S. (2012). **Making Sense of Intentional Teaching.** Australia: Children's Services Central.

Bredenkamp, S. (2011). **The Joy of Learning: Effective Curriculum & Assessment for Young Children.** Retrieved May 10,2014, from http://eclkc.ohs.acf.hhs.gov/hslc/hs/calendar/summit/Sue_Bredenkamp_OHS_Summit_Feb2011.pdf.

Commonwealth of Australia. (2009). **Belonging, being and becoming: The early years learning framework for Australia.** Canberra, ACT: Department of Education, Employment and Workplace Relations for the Council of Australian Governments.

Epstein, A. S. (2007). **The Intentional Teacher. Choosing the best Strategies for Young Children's Learning.** Washington DC: National Association for the Education of Young Children.

Epstein, A. S. (2009). **Think before you (inter)act: what it means to be an intentional teacher.** Retrieved May 23, 2019, from. <https://citeseerx.istpsu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.476.9053&rep=rep1&type=pdf>.

- Maria, R. & Diana, J. (2006). A Qualitative Investigation of Primary Teachers' Intentional Strategies for Promoting Development in Early Childhood. In **Paper presented at the 37th Annual Northeast Educational Research Association Conference**, October 18-20, Kerhonkson, New York.
- Martin, J. (2009). Using the principles of intentional teaching to communicate effectively with parents. **Exchange magazine**, January/February, 53-56.

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

64 ถนนทหาร ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000

โทรศัพท์ : 042-211040 ต่อ 1702 โทรสาร 042-241586

เว็บไซต์ : <http://rdi.udru.ac.th>

เว็บไซต์ : <http://so06.tci-thaijo.org/index.php/edudru>

อีเมล : edjournal@udru.ac.th

UDON THANI RAJABHAT UNIVERSITY

64 Thaharn Road, Muang, Udon Thani 41000, Thailand

Tel: 66 4221 1040 Ext. 1702 Fax: 66 4224 1586

Website: <http://rdi.udru.ac.th>

Website: <http://so06.tci-thaijo.org/index.php/edudru>

Email: edjournal@udru.ac.th

乌龙他尼皇家大学

64 Thaharn Road, Muang, Udon Thani 41000, Thailand

电话咨询 : 042-211040 转1702 传真 : 042-241586

网站 : <http://rdi.udru.ac.th>

网站 : <http://so06.tci-thaijo.org/index.php/edudru>

电子邮箱 : edjournal@udru.ac.th